

OBSAH

Na úvod	2
Anton Konečný: Bohoslužobná reč v rímskom obrade	3
Anton Konečný: Liturgické spevy v latinskom obrade	4
Franz Krieg: O liturgickej hudbe	6
Georg Béres: Kde vlastne vznikol gregoriánsky chorál ?	8
Cirkevná hudba v dokumentoch (Sacrosanctum concilium)	10
Lexikón pojmov duchovnej hudby (Agnus Dei)	11
Vladimír Gazdík: Novoinštalovaný organ na bratislavskej Kalvárii	12
Stanislav Šurin: Ako predohrať pieseň z JKS	15
Yvetta Kajanová: Čo vlastne počúvame?	17
Juraj Drobný: Kresťanská mládežnícka hudba	19
Predstavujeme (Close Harmony Friends)	23
Juraj Drobný: Denník koncertnej šnúry "Šanca pre lásku"	25
Recenzie	30
Z ponuky hudobných vydavateľstiev	32
Informujeme	33

ADOREMUS

časopis o duchovnej hudbe

Ročník I, číslo 0/95
máj 1995

Šéfredaktor:

Mgr. Peter Ruščin

Zodpovedný redaktor:

PhDr. Iveta Sestrienková

Redakčná rada:

Mons. ThLic. Anton Konečný

Mgr. Vlastimil Dufka, SJ

PhDr. Viera Lukáčová, CSc.

vdp. Peter Sepp

vdp. Juraj Drobný

Jozef Vrábek

Adresa redakcie:

ADOREMUS

Hlavná 1221, 952 01 Vrábek

Nevyžiadané rukopisy
nevraciamy

☎ 087/ 833 845

Vydáva:

Slovenský spevácky zbor

ADOREMUS

Objednávky prijíma redakcia

Registrácia:

MK SR č.1248 / 95

Cena čísla:

30,- Sk

Tlač:

GOLD Vrábek

Staničná 502, ☎ 087/ 833 487

Podávanie novinových zásielok

povolené Západoslovenským

riaditeľstvom pošt

Bratislava č.j. 1513 - OP

zo dňa 19.6.1995

Na úvod

Myšlienka založiť na Slovensku časopis venovaný otázkam duchovnej hudby je zaiste dobrá a užitočná. Vyplýva z potrieb súčasnej praxe duchovnej hudby v našich chrámoch i mimo nich, ktorá prináša rôzne skúsenosti, radosti i problémy. Dôverne ich poznajú organisti, dirigenti a speváci chrámových zborov, kresťanské hudobné skupiny, speváci a vedúci mládežníckych spevokolov, učitelia a študenti cirkevnej hudby, kňazi, rehoľníci a ďalší priaznivci duchovnej hudby. Táto dosť početná obec tvorí zázemie, o ktoré sa dá oprieť.

Nulté číslo časopisu ADOREMUS realizuje určitú predstavu periodika o duchovnej hudbe v našich podmienkach. Jeho orientácia sa opiera o tieto východiská:

1. Interpretácia liturgickej hudby si vyžaduje starostlivý a zodpovedný prístup. Pri bohoslužbe prežívame autentickú radosť zo spoločenstva s milovanou osobou - Ježišom Kristom. Hudba v liturgii má byť prirodzeným prejavom nášho osobného vzťahu k nemu. Ak ju chápeme v tomto zmysle, nepociťujeme liturgické požiadavky Cirkvi ako obmedzenie našej tvorivosti a spontánnosti. Podstatné je, aby táto hudba bola výrazom celého prítomného spoločenstva veriacich. Odporúčania oficiálnych cirkevných dokumentov týkajúce sa liturgickej hudby poskytujú dostatočne široký priestor pre rôzne riešenia.

2. Predpokladom pestovania a zveľadovania cirkevnej hudby je poznávanie jej tradícií a hodnôt, ktoré sú súčasťou európskeho a v užšom rámci domáceho kultúrneho dedičstva. Bez poznania našej vlastnej minulosti by nám chýbal potrebný nadhľad pri vnímaní problémov cirkevnej hudby dneška.

3. Oblasť kresťanskej mládežníckej hudby si zasluhuje náležitú pozornosť. V dnešnej dobe je už bežnou súčasťou duchovnej hudby. Jej korene možno hľadať v rôznych štýloch tzv. populárnej hudby a jazzu. Nemožno pochybovať o tom, že aj v tejto oblasti vznikajú umelecky hodnotné diela duchovnej, ba aj liturgickej hudby.

Toto sú základné postoje, z ktorých sme vychádzali pri koncipovaní časopisu.

Rozdelili sme ho na dve časti. V prvej chceme venovať priestor klasickej duchovnej hudbe, jej dejinám, súčasnej tvorbe, interpretačnej zborovej a organistickej praxi, organárstvu a otázkam liturgickej hudby. Druhá časť je vyhradená kresťanskej mládežníckej hudbe, jej protagonistom, ich koncertným a iným aktivitám. Uprostred sme umiestnili notovú prílohu. Ňou sa budeme snažiť vyjsť v ústrety aktuálnym potrebám cirkevných hudobníkov, ako aj požiadavkám speváckych telies venujúcich sa koncertnej činnosti. Zameriame sa, pochopiteľne, na širšie spektrum žánrov a štýlov kresťanskej duchovnej hudby. Otvorenosť voči každej umelecky hodnotnej kresťanskej tvorbe môže byť len prínosom. Svoje miesto v časopise budú mať prídzené aj pravidelné rubriky informácií a správ z domova i zo zahraničia, ponuky hudobných vydavateľstiev, recenzie a úvahy. Radi uverejníme usmernenia Komisie pre liturgiu pri Konferencii biskupov Slovenska. Máme v úmysle dať priestor aj prispievateľom z iných kresťanských cirkví.

Naše úsilie smeruje k tomu, aby sa časopis ADOREMUS stal fórom na prezentáciu rôznych názorov praktických muzikantov a odborníkov z oblasti duchovnej hudby. Existuje mnoho problémov, o ktorých treba diskutovať, snáď aj polemizovať. Naša diskusia môže byť obohacujúca, ak budeme vnímať pocit spolupatričnosti a solidarity, ktorý by mal spájať údy tajomného Kristovho tela - Cirkvi.

Chceli sme vyjadriť postoj tých, ktorí svojím spevom a hudbou oslavujú Boha, klaňajú sa mu, vzdávajú mu úctu - preto ADOREMUS. Úprimne si želáme, aby náš aj Váš časopis svojím obsahom zostal verný tomuto názvu.

redakcia

Liturgia a hudba

Posvätný liturgický spev má bohaté dejiny, dôležitú liturgickú funkciu a veľké úlohy, ktoré nás na Slovensku čakajú.

Sériou niekoľkých článkov chcem poukázať na uvedenú problematiku s nádejou, že vzbudím záujem a podnietim spoluprácu v oblasti liturgickej hudby.

V príspevkoch chcem podať ucelený obraz týchto tém:

1. Bohoslužobná reč v rímskom obrade
2. Liturgické spevy rímskeho obradu
3. Tradícia posvätného spevu a tradície cirkvi
4. Procesiové spevy
5. Jednotný katolícky spevník
6. Potreba nového liturgického spevníka

BOHOSLUŽOBNÁ REČ V RÍMSKOM OBRADĚ

Liturgia je procesom komunikácie. Tá sa uskutočňuje viacerými prostriedkami (gestá, znaky, symboly), ale predovšetkým rečou.

Prvou bohoslužobnou rečou v Novom Zákone bola aramejčina. Mimo Palestíny to bola - okrem reči sýrskej, koptskej, etiópskej a staroslovienskej predovšetkým gréčtina. Vo všeobecnosti východná Cirkev rada prijíma ľudové jazyky.

V Ríme sa bežne používala ako úradný jazyk gréčtina - koiné až do konca III. storočia. Od cisára Décia (+251) začína problém rozdielnosti reči v liturgii a v spoločnosti. Rozhodnutie v prospech latinčiny sa uzavrelo za pápeža Damaza r. 380.

Počas sťahovania národov s prijímaním viery sa prijímala v strednej a západnej Európe i rímska liturgia a s ňou latinská reč.

V IX. storočí sv. Cyril a Metod v rámci svojej misie u nás preložili do staroslovienciny i liturgiu sv. Petra. Takýto krok nebol v Byzancii ničím neobvyklým. Narazili však na tzv. trojjazyčníkov. Ján VIII. r. 880 potvrdil spievanie omše a ohlasovanie evanjelia v slovanskej reči. Ale presne o 200 rokov neskôr Gregor VII. už zamietol používanie slovanského jazyka pri liturgii, ako to žiadal český kráľ Vratislav.

V stredoveku vstupuje latinčina i do verejného a spoločenského života, avšak od XVI. storočia silnejú hlasy žiadajúce prijatie ľudových jazykov.

Tridentská reforma

Z dobového hľadiska nemalé problémy nastolil i protestantizmus používaním ľudového jazyka a spevu. To malo za následok, že aj v rímskej Cirkvi bol ľudový spev vo väčšej miere trpený i v rámci liturgie.

Tridentský snem (1545-1563) riešil naliehavú jazykovú otázku. Zaujímavá je jemná formulácia výpovede o latinčine v bohoslužbe: "Hoci omša obsahuje mnoho poučného pre veriaci ľud, predsa sa Otcom zdalo, že by nebolo užitočné, aby všade bola slúžená v reči ľudu."

Zakázané boli aj preklady liturgických kníh pre súkromnú potrebu. V prospech používania latinčiny boli vážne dôvody:

- tradícia mnohých storočí,
- symbol jednoty,
- ustálené nemenné formy poskytujúce istotu proti nejednoznačnému a prípadne i bludnému textu modlitby alebo spevu.

Závaznosť sa týkala len liturgie slávnostnej alebo spievanej omše, tzv. riadnych procesií a spievanej liturgie hodín.

Slávnostná je tá spievaná omša, pri ktorej asistuje diakon. Riadne procesie boli na Očisťovanie P. Márie, na Kvetnú nedeľu, na sv. Marka, na prosebné dni a na Božie Telo.

Uznesenia Tridentského snemu boli vo všeobecnom očakávaní prijaté kladne. V období rozvratov nastupujúceho novoveku sa očakávalo od jednoznačných a jasných predpisov obrodenie.

Dnes, po desaťročiach používania ľudového jazyka poznáme nemalé ťažkosti spojené s prekladmi kníh Sv. písma i liturgie. Preklady do živých jazykov podliehajú neustálym zmenám. Keď zvážime, že v stredoveku ľudové jazyky neboli ešte spisovne uzákonené, máme viac pochopenia pre vtedajšie snemové rozhodnutie v prospech latinčiny.

V otázke bohoslužobnej reči dospel vývoj na začiatku nášho storočia k formulácii: "Vlastným jazykom rímskej Cirkvi je latinčina. Je teda zakázané spievať pri slávnostných liturgických úko-

noch niečo ľudovou rečou, tým viac spievať ľudovou rečou premenlivé alebo stále časti omše alebo officia" (Motu Proprio sv. Pia X. z 22. 12. 1903, čl. 3).

Reforma II. Vatikánskeho koncilu

Už Lev XIII. v roku 1897 dovoľuje prekladať misál do ľudových jazykov, čo bolo až dovtedy zakázané. V roku 1926 Pius XI takéto preklady pre veriacich už odporúča.

Až II.Vatikánsky koncil prináša zásadnú zmenu. Konštitúcia SACROSANCTUM CONCILIIUM (SC,čl.36) hovorí, že sa má zachovať latinská reč, ale pri vysluhovaní omše, sviatosti možno dať viac miesta používaniu rodného jazyka v čítaniach, modlitbách a spevoch pod dozorom miestnej cirkevnej autority, ktorej prináleží schvalovanie textov..

Všeobecne možno celý problém vidieť ako napätie medzi dvomi vlastnosťami Cirkvi. Tá je totiž univerzálna, celosvetová, ale zároveň sa skladá z jednotlivých miestnych, partikulárnych cirkví. Koncil priniesol nové riešenie vzťahu univerzálnosti a partikularity cirkvi - pravidlá obnovy posvätnéj liturgie to formulujú nasledovne: "Vo veciach, ktoré sa netýkajú viery ani všeobecného dobra si Cirkev neželá uložiť prísnu uniformitu, a to ani v liturgii. Naopak: chráni a napomáha vlastnosti a vlohy jednotlivých kmeňov a národov" (SC,čl.37). Žiada sa zachovať len "podstatnú jednotu rímskeho obradu" (SC,čl.38). V tomto duchu aj následná pokoncilová inštrukcia MUSICAM SACRAM o posvätnéj hudbe vynecháva *univerzálnosť* ako potrebnú vlastnosť posvätnéj hudby.

V oblasti umenia tu úzko súvisí aj pravidlo o tvorbe nových spevov: "Vo veciach, ktoré sa netýkajú viery a mravov si Cirkev neželá uložiť uniformitu, naopak, napomáha národný svojráz" (SC.čl.37).

Súčasný stav

Po troch desaťročiach od koncilu možno konštatovať, že sa všeobecne zaužívali ľudové zvyky.

Vzťah k latinskej bohoslužobnej reči formuluje inštrukcia MUSICAM SACRAM čl.47: "Duchovní pastieri sa majú starať o to, aby veriaci okrem ľudovej reči vedeli niektoré časti ordinária aj po latinsky".

Táto požiadavka je veľmi opodstatnená vo viacnárrodných farnostiach, pri medzinárodných sláveniach a pri vybraných bohoslužbách vo väčších mestách.

LITURGICKÉ SPEVY LATINSKÉHO OBRADU

Aby sme pochopili posvätné spevy našej súčasnej latinskej liturgie, venujme sa najskôr vývoju týchto spevov.

Žalmy - základ liturgických spevov

Západná liturgia v prevažnej miere využíva pre spev hagiografické texty - predovšetkým žalmy. V tejto veci sa odlišuje od liturgie východnej, ktorá má záľubu v hymnoch.

Kresťania prevzali od Židov Písmo, teda i žalmy, a tie sú vlastne spevmi. Novozákonnú bohoslužbu židokresťanov a vôbec kresťanov prvej až druhej generácie inšpirovala určitá liturgická prax - zaužívaný rytmus rannej a večernej obety (tamid), zvyky, sviatky, súkromné modlitby.

Už v počiatočnej fáze novozákonnej liturgie sa spievalo. Prvým "spevníkom" bol žaltár a žalmy sa spievali tak, ako to bolo zvykom v starozákonnej bohoslužbe - *in directum*, teda priamo, bez antifóny a bez rezponza. Tento spôsob pretrváva dodnes, ale iba výnimočne.

V začiatkoch našej latinskej liturgie sa ľud zapájal do spevu žalmov zvolaním, ktoré sa pravidelne opakovalo, volá sa rezponzum. Tento spôsob používame dodnes napríklad v bohoslužbe slova a menuje sa *responzoriálny*.

Už v 4. storočí bol známy aj iný spôsob spievania žalmov - *antifonálny*. Spievali dva zbory, ktoré stáli oproti sebe (preto antifóna). V prednese sa striedali po každom verši. Ľud sa nepripájal rezponzom, ale na začiatku a na konci spevu sa predniesla antifóna, ktorá dostala názov podľa tohto spôsobu spevu. Pred záverečnú antifónu sa na začiatok vsúvala doxológia "Sláva Otcu..."

Aj tento spôsob dodnes používame najmä pri modlitbe breviára.

Responzum a antifóna mali od začiatku za úlohu tzv. *kristológizáciu*: spolu s doxológiou usmerlili starozákonný žalm myšlienkovy tak, že sa stal novozákonnou modlitbou. Formálne je rezponzum trochu kratšie a hudobne jednoduchšie. Antifóna je obyčajne dlhšia a hudobne bohatšia. Jej spev sa stával čoraz viac ozdobným a vyžadoval si školených spevákov. Ľud sa do spevu nezapájal, poklesla jeho aktívna účasť na bohoslužbe.

Procesiové spevy

V Ríme sa od 4. storočia slávnostnejšie bohoslužby konali tak, že klérus a ľud sa najprv zhromaždili v kostole. Odtiaľ išli v procesii za spevov do tzv. štáciového kostola, kde pápež slávnostne

slúžil sv. omšu. Cestou sa spievali litánie, ich spev bol predchodcom intoitu a ostal aj v dnešnej liturgii ako Kyrie. V 6. storočí už mali procesiové spevy dnešnú podobu a funkciu.

Procesiové spevy rímskej liturgie sa vyvinuli z antifónalného spôsobu spevu žalmov, sú to antifónálne spevy. Spev antifóny sa pre ozdobnosť dĺžku textu časovo predlžil na úkor žalmových verzikulov. Žalm sa nespieval celý, verše sa postupne vypúšťali. Dodnes bežne používa jeden verš a doxológiu. Ak úkon trval krátko (najmä pri vstupe a pri obetovaní), bolo možno vynechať verzikul, ba i doxológiu, takže ostala len antifóna. A opačne: ak akcia trvala dlho (pri slávnostnom vstupe a pri početnom sprievode, resp. počas sv. prijímania), mohlo sa spievať viacero verzikulov.

Prvky procesiových spevov:

Antifóna - hlavná časť spevu. Takmer výlučne je text zo Svätého písma.

Verzikuly - verše vhodne vybrané z určitého žalmu

Doxológia - chválospev Sláva

Je tu niekoľko možností, pričom antifóna nikdy nechýba, verzikuly a doxológia sú fakultatívne.

Možnosti:

Antifóna (samotná)

Antifóna, verzikul, antifóna

Antifóna, verzikul, doxológia, antifóna

Antifóna, viacero verzikulov, po poslednom verzikule doxológia, antifóna

Typická forma procesiových spevov:

Z *hľadiska druhu hudby*: v latinskom jazyku je to gregoriánsky chorál, ale aj iné druhy hudby najmä polyfónia. V živých jazykoch by bolo možné použiť akýkoľvek štýl vyhovujúci posvätnosti a dokonalosti.

Z *hľadiska účastníkov*: zbor (schola, prípadne spevák) a ľud.

Liturgické spevy

V západnej liturgii sa dosahuje vzácna a potrebná *jednota obradu* tým, že o nej rozhoduje len Apoštolská stolica a - podľa právnych predpisov - biskup, resp. biskupská konferencia (SC, čl. 22, §1, 2).

Toto sa uskutočňuje predovšetkým tak, že Apoštolská stolica (konkrétne Kongregácia pre Boží kult) vydáva celocirkevné liturgické príručky - knihy v latinskom jazyku. Vydania liturgických kníh, ktoré vychádzajú v tlačiarni Polyglotta vaticana a majú v záhlaví schvaľovací dekrét posvätnéj Kongregácie pre Boží kult sa nazývajú "typické". Prekladajú sa do národných jazykov, aktuálne sa prispôbujú národným tradíciám a po príslušnom schválení sa môžu používať v jednotlivých jazykových oblastiach. Latinský originál čiže typické vydanie slúži nielen ako celocir-

kevne platná liturgická kniha v latinskom jazyku, ale aj ako vzor na prekladanie do živých jazykov.

Najdôležitejšie a najviac frekventované liturgické spevy sú ordinárium a proprium omše a spevy liturgie hodín.

Ordinárium omše:

Kyrie

Gloria

Credo

Sanctus

Agnus Dei

Proprium omše:

Procesiové spevy

Graduale

Versus alelujaticum

Tractus

Procesiové spevy sú tri:

úvodný spev

(*introit*, skratka In)

spev počas prípravy obetných darov

(*ofertorium*, Of)

spev na prijímanie

(*communio*, Co)

Toto delenie zodpovedá stáročnému historickému vývoju. Dnešné delenie je trochu iné. V liturgii obnovenej podľa II. Vatikánskeho koncilu pristupujú ešte rôzne zvolania, odpovede na výzvy kňaza a spev *Modlitba Pána* s embolizmom a doxológiou.

Spevy liturgie hodín:

Žalmy s antifónami

hymny

Hymnus je liturgický básnický text, určený na Božiu oslavu a na spev. Forma hymnu bola známa už v antickom Grécku. Rozšírila sa najskôr vo východných cirkvách a potom i v západnej cirkvi. Latinské hymny nadobudli pravidelné metrum a veršovú formu. Najstaršie hymny - *Gloria Patri*, *Te Deum*, *Gloria*, *Sanctus* - neboli vo viazanej reči.

Žalmy sú zvyčajne tri, s antifónami (tzv. psaltérium).

Ďalšími spevmi liturgie hodín sú:

Krátke responzorium,

Novozákonný chválospev s antifónou

Modlitba Pána

Anton Konečný

Franz Krieg**O LITURGICKEJ HUDBE**

Franz Krieg (1898 - 1985), rakúsky skladateľ, teoretik a publicista v oblasti duchovnej a liturgickej hudby. Pôsobil ako zborový dirigent a organista v kostole sv. Paula vo Viedni-Döblingu. Študoval u Schütza (organ), Mandyczewského (hudobná teória) a Schrekera (kompozícia). Bol činný aj ako básnik, jeho textové predlohy zhudobňovali významní rakúski skladatelia duchovnej hudby - Lechthaler, Heiller, Tittel. V rámci svojho pôsobenia v rakúskych elektronických médiách (ORF) mal na starosti hudobnú stránku pri priamych prenosoch katolíckych bohoslužieb. Publikoval početné príspevky o liturgickej hudbe v časopise "Singende Kirche". Naša úvaha je z knihy "Katholische Kirchenmusik", ktorú vydal v spolupráci s Ernstom Tittelom v roku 1954. Domnievame sa, že závery tejto state sú aktuálne i dnes.

Niet oblasti hudby, ktorá by mala tak striktné vymedzenú úlohu a tým aj nároky a hodnotové kritériá, ako liturgická hudba. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať prekvapujúce, že práve v súvislosti s ňou existujú také rozdielne a protichodné ná-

zory. Príčiny tohto rozporu spočívajú tak v príležitostnom zľahčovaní cirkevných predpisov ako aj, a to predovšetkým, v neznalosti ich vnútornej podstaty. Zvykli sme si posudzovať hudbu pri svätej omši podľa jej symfonickej krásy a koncertného účinku, v každom prípade aj podľa jej viac-menej zbožnej nálady a pociťovať ju takto ako príjemnú kulisu. Ak však aplikujeme takéto merítko na liturgickú hudbu, potom pri hodnotení figurujú jej diela v takmer presne obrátenom poradí. Vytvára sa o nej obraz, ktorý už nemôže byť viac skreslený a do jej vnútornej podstaty človek vôbec neprenikne. Míňame ju bez povšimnutia, ako mnoho iných vecí, o ktorých si myslíme, že sú nám známe. Alebo sa táto hudba pokladá len za prostriedok na oživenie, zaujatie veriacich - čím sa upadá ešte do väčšieho omylu.

Liturgická hudba nie je akousi oblasťou s neurčitým vymedzením, ktorá by bola daná len tematikou a textom alebo iba osobným postojom skladateľa. Rozlišujeme veľmi presne medzi všeobecne duchovnou, náboženskou, dokonca chrámovou hudbou a skutočnou liturgickou hudbou. Napríklad 8. symfónia Gustava Mahlera je v 1. časti kompozíciou na hymnus Veni Creator Spiritus, Stravinského Žalmová symfónia zhudobňuje taktiež cirkevné texty; napriek tomu však obidve diela nemajú ani zďaleka nič spoločné s liturgickou hudbou. Existujú do-

konca komponované omše, o ktorých sa dá povedať niečo podobné bez toho, aby sme boli voči ich autorom nespravodliví. Taktiež štýl nie je rozhodujúcim ukazovateľom. Každý štýl môže byť pravou liturgickou hudbou aj jej opakom. Nie vždy dost' vážne chápaný rozdiel medzi liturgickou hudbou a každou inou hudbou spočíva v tom, že táto hudba slúži liturgii, je súčasťou bohoslužby, a to *podstatnou*, integrálnou súčasťou, nie iba jej ozdobou a prikrášením ako obrazy a sochy.

Z toho vyplýva, že liturgickú hudbu možno správne pochopiť a hodnotiť len z hľadiska bohoslužby. Jej hudobné zákony sú včlenené do cirkevných a podriaďujú sa im. Je síce so všetkými svojimi umeleckými hodnotami súčasťou bohoslužby, avšak ako súčasť sa v celku pozdvihuje, stáva sa služobnicou Pána. Prirodzene má aj kultúrny a vzdelávací význam, v podstate však vyplývajú tieto účinky z jej liturgickej úlohy a liturgickej adekvátnosti.

Pohľad na dielo z oblasti liturgickej hudby len z hľadiska koncertantného pôsobenia alebo podľa umeleckých aspektov bude preto vždy viesť k omylom. Veľká časť publikovaných kritik v dnešných dňoch je toho dôkazom. Existuje ukážková liturgická hudba, ktorá má na koncerte len nepatrný alebo žiaden pozoruhodný účinok. Na druhej strane poznáme koncertatne pôsobivé a tým všeobecne známe, obľúbené

(a vždy opätovne uvádzané) diela tohto žánru, ktoré z liturgického hľadiska nedosahujú vysoký stupeň.

Prirodzene môže aj všeobecná duchovná hudba, napríklad duchovné oratórium, pokiaľ ide o naozajstné umelecké dielo, pozdvihovať ľudí, podnecovať v nich ušľachtilosť a robiť ich na okamih otvorenejšími pre večné pravdy. Celkom určite to dokáže a má dokázať aj liturgická hudba. Avšak jej úloha sa tým nevyčerpáva, ale v najlepšom prípade začína. Ono metafyzické v umení, iným slovom, výsledné etické pôsobenie je tu predpokladom.

Ako sme už naznačili, nezodpovedá liturgická hudba vždy ideálne týmto vysokým požiadavkám. *Duch* a *prax* sa občas uberajú rozličnými cestami. Na jednej strane sa liturgická hudba ako každé iné umenie nemôže celkom vymaniť z vplyvov dobového vkusu a ideálu - majstrovské dielo je vždy majstrovským dielom, ale vzor *jednej* epochy nie je už vzorom epochy ďalšej -, na druhej strane je tradícia, a tým aj základný postoj národov k rozličným štýlom rôznych období taktiež odlišná. Tak napríklad románske národy majú bezprostrednejší vzťah ku gregoriánskemu chorálu, severnejšie oblasti k polyfónii, Rakúsko a južné Nemecko k neskorobarokovému štýlu, "viedenským klasiikom" a romantizmu. Ich prax liturgickej hudby je v tomto zmysle poznačená domácim vplyvom a tým prirodzene - to platí pre všetky národy - občas odsúva do pozadia vlastný cirkevnohudobný prvok. Sú to znaky ľudskej nedokonalosti, za-

stávky určitého vývoja, ktorý vždy znovu potrebuje korekciu zo strany cirkvi, od čias Gregora Veľkého až po súčasnosť. Predsa však tento kľukatý a často stagnujúci vývoj nie je argumentom proti posvätnéj úlohe liturgickej hudby, ktorá po slabších etapách prináša vždy novú úrodu neporovnateľnej plnosti a krásy.

To čo sa v liturgickej hudbe menilo a mení aj dnes, je hudobný vývoj ako taký, na čele ktorého, odhliadnuc od krátkych období vždy stála. Tam kde spĺňa svoju duchovnú úlohu zostáva uchránená od samoučelných experimentov, ale aj nerozhodného prešľapovania a ustrnutia, rozvíja sa spolu so svojím prostredím a nepotláča ho. Pretože iba z aktuálneho môže vzniknúť nadčasové. Nedozerne bohatstvo tradície získava svoju živú hodnotu pre súčasnosť až v produkcii prítomnosti, ktorá je podmienkou, aby sa z minulého mohlo formovať budúce.

Na druhej strane nemenná je úloha a hlavná funkcia liturgickej hudby pri bohoslužbe: byť *spevom* bohoslužobných textov, a to *spevom spoločenstva*, pretože má byť výrazom spoločenstva a nie jednotlivca. Aj keď sa v súvislosti s rozvojom viachlasu interpretácia náročnejších spevov preniesla na časť spoločenstva, totiž na školené zbory, význam a podiel spoločenstva ostáva zachovaný, keďže podstatná časť týchto spevov prislúcha práve jemu - či už aklamácie alebo chorálne ordinárium. Upieranie alebo nedôsledné dodržiavanie tejto požiadavky je veľkým omylom liturgickej hudby, kto-

ktorého neblahé následky sa už začínajú prejavovať.

Spomedzi nástrojov sa ako liturgický nástroj uznáva len *organ*. Ostatné nástroje, pokiaľ nie sú vyslovene profánnej povahy, sa síce ako doprovod spevov pripúšťajú, nemali by však prehlušovať, prerušovať a už vôbec nie nahrádzať spev. Ich spolupinkovanie pri liturgickej bohoslužbe sa nezakladá na predpise alebo odpočaní, ale na *pripustení*. To je adresované najmä tým, ktorí si nevedia predstaviť slávnostnú omšu bez tympanov a trúbok, alebo prinajmenšom merajú podľa ich účasti stupeň jej slávnostnosti. Aký zvrátený majú postoj k liturgickej hudbe a jej významu, keď jej úlohou nie je ani v najmenšom robiť z kostola najlacnejšiu koncertnú sieň a kupčiť práve s liturgickým dianím! Slávnostná svätá omša je najvyššou formou katolíckej bohoslužby. Podstatné je jej hudobné stvárnenie, nie obsadenie. Chorálna omša, ktorú interpretuje v správnom duchu 8-10 dobrých spevákov stojí vyššie ako najväčšia orchestrálna omša. Už preto, že v tomto prípade sa ľud aktívne podieľa na speve ordinária, je to liturgicky hodnotnejšia hudba. Aj z hľadiska Cirkvi sa cení viac.

(Pokračovanie)

Preložil

Peter Ruščin

Kapitoly z dejín duchovnej hudby

Georg Bérés

Kde vlastne vznikol gregoriánsky chorál ?

Sv. Gregor Veľký diktujúci spevy.
Z kódexu St. Gallen, 10. stor.

Skôr ako pristúpime k objasneniu tejto zaujímavej otázky, nesmieme zabúdať, že gregoriánsky chorál je jednodielny spev rímskeho obradu na latinský text. V tejto krátkej a výstižnej definícii sa skrýva obrovský, stáročia sa vyvíjajúci repertoár.

Korene gregoriánskeho chorálu siahajú až do židovskej liturgie (spôsob spievania v synagógach, recitované čítanie Biblie - tzv. kantilácia, spievanie žalmov či odpovede ľudu - aklamácie). Okrem vplyvu liturgických spevov tu môžeme objaviť tiež vplyv gréckej hudobnej náuky a byzantských spevov.

Napriek tomu môžeme pokojne tvrdiť, že gregoriánsky chorál bol vytvorený západným kresťanským duchom a kultúrou.

Najstaršími gregoriánskymi spevmi sú hymny. Mnohé z nich pochádzajú už zo 4. storočia. Tieto hymny kvôli metrickým veršovaným formám nepatria do tzv. úzkeho klasického repertoáru gregoriánskeho chorálu.

Gregoriánsky chorál čerpá text z biblie. Texty menlivých častí sv. omše pochádzajú najčastejšie zo žalmov, z kníh prorokov a z evanjelií. Text antifón žaltára je buď krátky verš zo žalmov, alebo charakteristický citát zo spisov

mučeníkov. Pomenovanie gregoriánskeho chorálu je spojené s menom pápeža sv. Gregora Veľkého (Gregorius - gregorián). Spravoval cirkev od roku 590 do roku 604. Jeho životopisec Johannes Diaconus píše o ňom okolo roku 860 formou legendy. Považuje ho za tvorca antifonára, zakladateľa a vedúcu osobnosť Scholy cantorum, ba podrobne ho opisuje ako starca na lehátku, ktorý poležiaci učí detských spevákov a pomocou palice udržuje disciplínu.

V kresťanskej ikonografii vidíme veľmi často sv. Gregora Veľkého zobrazeného s holubicou. Podľa legendy inšpirovaný Duchom Svätým (zobrazeným v podobe holubice) diktuje gregoriánsku melódiu pisárovi nôt.

Jedno je isté: aj keď on nie je skladateľom gregoriánskych spevov, názov gregoriánskeho chorálu nenosi bez príčiny jeho meno. Popri širokospektrálnej cirkevno-politickej činnosti pracoval nesmierne veľa na reorganizovaní a zjednotení liturgie. Spolu so zozbieraním a kodifikovaním liturgických textov nariadil pre rímsku cirkev používanie gregoriánskeho chorálu. Ostatné liturgie nachádzajúce sa na území rímskej cirkvi - milánska (ambroziánska), neskôr mozarabská a galikánska liturgia, ktoré mali svoje vlastné spevy, nikdy tieto spevy rímskej liturgie neprevzali.

Dnes známe melódie gregoriánskeho chorálu nie sú totožné s melódiami, ktoré zreorganizoval a zjednotil sv. Gregor Veľký. Chorál, ktorý spievame dnes, vznikol približne v 8. storočí z tzv. starorímskych spevov, s najväčšou pravdepodobnosťou na území Franskej ríše.

To je asi najzaujímavejšia a najvzrušujúcejšia kapitola v histórii gregoriánskeho chorálu. Len v krátkosti pár faktov: s pomocou pápeža sv. Zakariáša sa Karol Martell (715-741) stáva prvým krá-

tom franskej ríše. Jeho syn, Pipin Krátky (751-768) ešte viac posilňuje dobrý vzťah medzi Rímom a dynastiou Karolovcov. Pipin k zjednoteniu svojej ríše využíva autoritu pápeža, pápež sa zasa vo svojej cirkevnej a hlavne svetskej politike opiera o moc franského kráľa. To vidíme aj počas vlády Karola Veľkého. Tento vzájomne dobrý vzťah ovplyvnil aj liturgiu. Karolínski králi potvrdzujú svoju prorímsku orientáciu aj tým, že preberajú rímsku liturgiu a spolu s ňou aj starorímsky liturgický spev.

V tom čase prichádzajú speváci pápežskej scholy do Franskej ríše a prinášajú so sebou spevníky (antifonár a rezponziál), z ktorých vyučujú kantorov. Neskôr posielajú do Ríma spevákov, ktorí si tam osvojujú starorímsku verziu. V tomto období ešte melódiu nezapisujú, k tomu dochádza až po 150 rokoch - na začiatku 10. storočia. Dovtedy sa speváci učili melódie podľa sluchu, ústnym podaním. Vynára sa otázka, ako mohli zvládnuť tak rozsiahly repertoár gregoriánskych spevov v priebehu 1-2 rokov? Hudobní vedci sa domnievajú, že speváci sa ich neučili doslovne - notu po note, ale zapamätali si len rôzne melodické formuly, typizované melódie a najšpecifickejšie znaky rôznych modov. Títo vzdelaní kantori neprevzali, ani nemohli otrocky prevziať starorímsky chorál. Po návrate domov svoju vlastnú tradíciu spojili so starorímskou a tým vytvorili "nový gregorián", ktorý spievame dodnes.

Zostáva nám ešte jedno veľké tajomstvo. Kde pôsobili a ako sa volali títo nesmierne nadaní kantori, ktorí boli schopní v priebehu dvoch až troch desaťročí vytvoriť tak umelecky hodnotné gregoriánske spevy? Isté je, že v tejto obrovskej práci zohrala veľmi dôležitú úlohu slávna metská spevácka škola.

Porovnajme teraz gregoriánsky nápev introitu *Factus est* so starorímskou verziou.

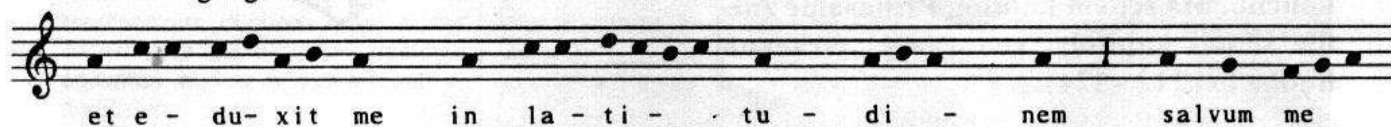
fransko - gregoriánska verzia

starorímska verzia

fransko - gregoriánska verzia

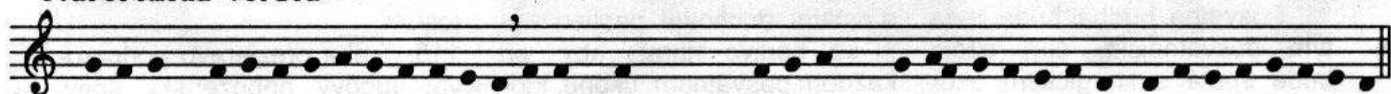
starorímska verzia

fransko - gregoriánska verzia

starorímska verzia

1. Na prvý pohľad vidíme, že starorímska verzia je viac melizmatická.
2. V starorímskej verzii je veľký skok vyplnený jedným až dvoma tónmi, jej melodická línia sa rozvíja väčšinou len sekundovými krokmi.
3. Obe verzie používajú približne rovnaké rozpätie od *a* po *e*.
4. V novej verzii sa menej využíva poltónová vzdialenosť.

5. V starorímskom speve je ťažšie určiť tonalitu - modus podľa ochtoecha (podľa ôsmych modov). Musíme brať do úvahy, že ochtoechos vznikol vo franskej oblasti a práve preto ho nemôžeme považovať za starorímsku tradíciu.
6. Najväčšia odlišnosť - veľmi bohaté melizmy starorímskych melódií neberú do úvahy text. Mohli by sme povedať, že sú to vysoko

vzletné spevy bez rešpektovania textu.

Melódia franského gregoriánskeho chorálu je jednoduchšia, ale lepšie a krajšie vyjadruje myšlienky textu. Aj preto môžeme povedať, že gregoriánsky chorál je spievaným textom, spievanou modlitbou.

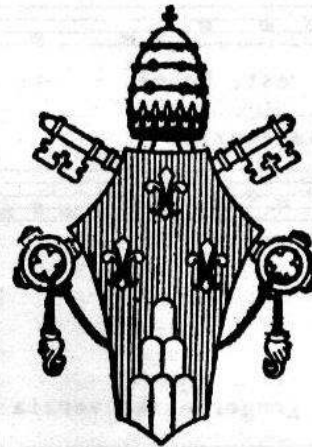
Cirkevná hudba v dokumentoch

Konštitúcia

II. Vatikánskeho koncilu

o posvätnnej liturgii

SACROSANCTUM CONCILIUM

Sacrosanctum Concilium je jedným zo základných dokumentov II. Vatikánskeho koncilu. Má sedem kapitol. Prinášame znenie šiestej kapitoly, venovanej cirkevnej hudbe (čl.112 - 121).

112. Hudobná tradícia celej Cirkvi je pokladom neoceniiteľnej hodnoty, ktorý vyniká nad ostatné umelecké prejavy najmä preto, že posvätný spev viazaný na slová tvorí potrebnú a integrálnu časť slávnostnej liturgie.

A naozaj, posvätný spev vyzdvihuje tak Sväté písmo¹, ako aj cirkevní Otcovia a rímski veľkňazi, ktorí v poslednej dobe počínajúc svätým Píom X. výstižnejšie objasnili služobnú úlohu posvätnnej hudby v bohoslužbe.

Posvätná hudba bude teda tým posvätnjšia, čím užšie bude spáť s liturgickým úkonom, či už tým, že vrúcnejšie vyjadrí modlitbu, alebo podporí jednomyselnosť, alebo tým, že dodá posvätným obradom slávnostnejší ráz. Pritom Cirkev schvaľuje všetky formy pravého umenia, ktoré majú náležité vlastnosti a pripúšťa ich do Božieho kultu.

Preto posvätný koncil, zachovávajúc normy a predpisy cirkevnej tradície a majúc na zreteli cieľ posvätnnej hudby, čiže Božiu slávu a posväcovanie veriacich, ustanovuje:

113. Liturgický úkon nadobúca dôstojnejší ráz, ak sa bohoslužby konajú slávnostne so

spevom, za asistencie posvätných služobníkov a ak sa na nich aktívne zúčastňuje ľud.

Čo sa týka používania jazyka, nech sa zachovávajú predpisy článku 36; čo sa týka omše, predpisy článku 54; vzhľadom na sviatosť článok 63 a na posvätné officium článok 101.

114. Poklad posvätnnej hudby má sa opatrovať a zveľaďovať čo najstarostlivejšie.

Nech sa neúnavne podporujú spevácke zbory, najmä pri katedrálных chrámoch. Biskupi a ostatní duchovní pastieri majú sa horlivo starať, aby pri každom posvätnom úkone, ktorý sa koná so spevom, mohlo mať celé zhromaždenie veriacich aktívnu účasť, im vlastnú podľa normy článku 28 a 30.

115. Treba pripisovať veľkú dôležitosť hudobnej výchove a praxi v seminároch, v mužských i ženských rehoľných noviciátoch a študijných domoch i v ostatných katolíckych inštitútoch a školách. Na dosiahnutie takejto výchovy treba starostlivo pripraviť učiteľov, čo majú vyučovať posvätnú hudbu.

116. Cirkev pokladá gregoriánsky spev za spev vlastný rímskej liturgii; a preto má mať pri liturgických úkonoch za rov-

nakých podmienok prvé miesto. Iné druhy posvätnnej hudby, najmä však polyfónia, sa pri Božích službách nijako nevyľučujú, ak zodpovedajú duchu liturgického úkonu podľa normy článku 30.

117. Treba dokončiť typické vydanie kníh gregoriánskeho spevu; a treba pripraviť aj kritické vydanie kníh, ktoré už vyšli po reforme svätého Pia X.

Okrem toho bude osožné pripraviť vydanie s jednoduchšími nápevmi pre menšie kostoly.

118. Treba prezieravo podporovať ľudový náboženský spev, aby pri pobožnostiach, ba i pri samotných liturgických úkonoch mohli zaznieť hlasy veriacich podľa noriem a predpisov rubriek.

119. Keď v niektorých krajinách, hlavne v misiách, žijú národy s vlastnou hudobnou tradíciou, ktorá má veľký význam v ich náboženskom a spoločenskom živote, má sa tejto hudbe dostať patričné uznanie a primerané miesto tak pri utváraní ich náboženského citenia, ako aj pri prispôsobovaní kultu ich povahe v zmysle článku 39 a 40.

Preto pri hudobnej výchove misionárov treba starostlivo dbať o to, aby vedeli, nakoľko je možné, uplatňovať tradičnú hudbu týchto národov tak v školách, ako aj pri posvätných úkonoch.

120. Píšťalový organ nech je v latinskej Cirkvi vo veľkej úcte ako tradičný hudobný nástroj, ktorého zvuk vie dodať cirkevným obradom obdivuhodný lesk a mohutne povznáša myseľ k Bohu a k nebeským veciam.

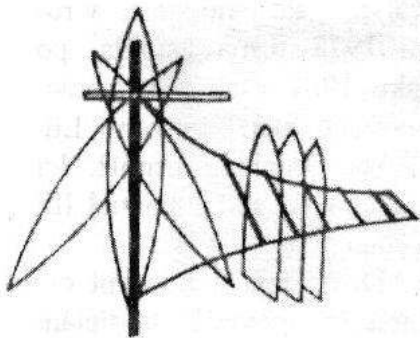
Iné nástroje možno pripustiť v bohoslužbe podľa úsudku a so súhlasom kompetentnej územnej vrchnosti podľa normy článku 2 § 2, 37 a 40, ak sú vhodné na posvätný cieľ, alebo sa dajú preň prispôbiť, ak zodpovedajú dôstojnosti chrámu a naozaj podporujú duchovné budovanie veriacich.

121. Hudobní umelci preniknúť kresťanským duchom majú si byť vedomí, že sú povolani pestovať posvätnú hudbu a zveľaďovať jej dedičstvo.

Nech komponujú skladby s vlastnosťami pravej posvätnéj hudby, ktoré by mohli spievať nielen väčšie spevácke zbory, ale ktoré by vyhovovali aj menším zborom a napomáhali aktívnu účasť celého zhromaždenia veriacich.

Texty určené na posvätný spev musia byť v súlade s katolíckym učením, majú sa brať predovšetkým zo Svätého písma a z liturgických prameňov.

¹ Porovnaj Ef 5, 19; Kol 3, 16.

Lexikón pojmov duchovnej hudby

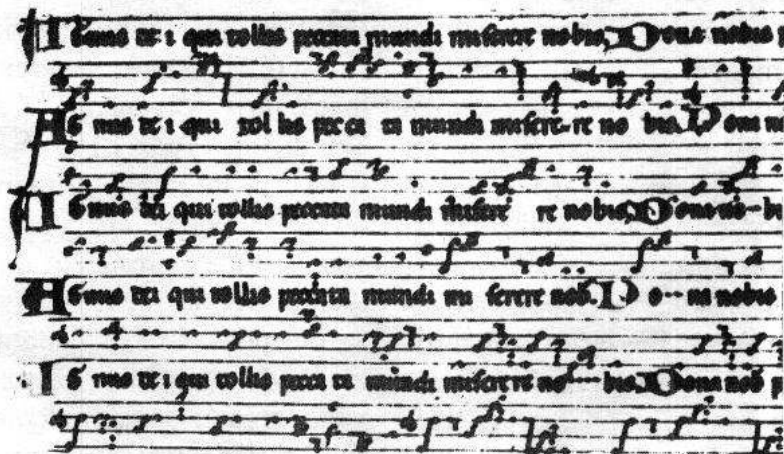
Agnus Dei (Baránok Boží) - posledný spev omšového ordinária (ordinarium - textovo nemenné časti sv. omše) vo forme trojnásobného zvolania po pozdrave pokoja. Pôvodne išlo o viackrát opakovanú aklamáciu sprevádzajúcu lámanie chleba - v prvých storočiach dlhé obrady lámania pečnôv nekvaseného chleba, pri ktorých kresťania opakovane spievali jej slová. Aklamáciu do liturgie v Ríme zaviedol pápež Sergius I. (687-701). V 9-10 storočí, kedy používanie chleba nahradili hostie, sa tento úkon v liturgii skrátil a priebežné opakovanie nápevu Agnus Dei sa ustálilo ako trojnásobná invocácia. Obnovený Rímsky misál (1970) znova nastolil pôvodný zvyk - spev Agnus Dei sa môže viackrát opakovať, kým trvá lámanie chleba. Má sa však zakončiť slovami "daruj nám pokoj" (Všeobecné smernice Rímskeho misála 56.e).

Text sa opiera o slová Jána Krstiteľa (Jn 1,29, tiež 1,36) *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi (Baránok Boží, ktorý snímaš hriechy sveta)*, doplnené o prosbu *miserere nobis (zmiľuj sa nad nami)*. V stredoveku, kedy bol do sv. omše zavedený pozdrav pokoja, bola treťou prosba nahradená slovami *dona nobis pacem (daruj nám pokoj)*, nachádzajúcimi sa v tropároch z 10 storočia. V zádušných omšiach obsahuje od 11 storočia prosba slova *dona eis requiem*, príp. *dona eis requiem sempiternam (daruj im pokoj večný)*.

V chorálnych bohoslužobných knihách (Graduale Romanum) sa nachádza približne 20 nápevov Agnus Dei, medzi nimi sú najstaršie nápevy v ordinárii XVIII. Najstaršia vrstva predstavuje zároveň najjednoduchšie nápevy recitatívneho charakteru a malého rozsahu. Ich jednoduchosť pravdepodobne súvisí s pôvodom v starorímskych litániách ku všetkým svätým. Ako stavebný princíp si nápevy zachovávajú hudobnú totožnosť dvoch, prípadne všetkých troch zvolaní. I keď jednotlivé časti ordinária zostávali hudobne nezávislé, nápevy Agnus Dei majú svojím charakterom blízko nápevom Sanctus (Svätý).

S uplatnením viachlasu sa Agnus Dei stalo od 14. storočia súčasťou viachlasného zhudobňovania omšového ordinária.

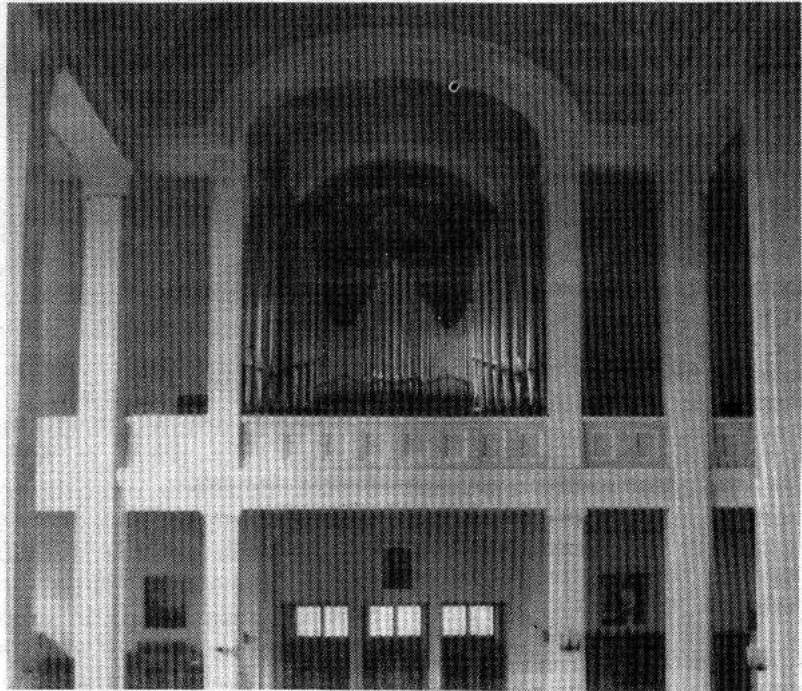
Iveta Sestrienková

Organy na Slovensku

Vladimír Gazdík

NOVO - INŠTALOVANÝ ORGAN NA BRATISLAVSKEJ KALVÁRII

Organ, nedávno inštalovaný na bratislavskej Kalvárii postavila severonemecká firma Kemper & Sohn z Lübecku v rokoch 1960 až 1963. Nástroj bol pôvodne určený pre evanjelický Kostol mieru v Mannheime. Stavba prebiehala v troch etapách. V prvej etape postavili hlavný stroj a časť pedálu, v druhej žalúziový stroj a napokon korunný pozitív a celý pedál.

Firmu Kemper založil Emanuel Philipp Kemper, syn staviteľa klavírov v roku 1868. Vyučil sa za stolára a organára u Marcussena (dodnes jedna z vedúcich firiem v Európe) v Apenrade v Dánsku. Pre Lübeck a okolie postavil viacero organov. V roku 1910 prepísal firmu na svojho syna Karla Reinholda Kempera.

V dvadsiatych rokoch začala novobaroková vlna, ktorá zachvátila celé severné Nemecko až po Gdaňsk a východné Prusko, kde Kemper založil filiálku. Podstatou hnutia bol návrat od romantického organového zvuku k barokovému zvukovému ideálu s vystaveným princípovým chórom vo vyšších polohách, viacerými alikvotnými registrami a novým sformovaním zmiešaných registrov, ako aj zmenenou intonáciou. Ideálnymi organmi sa stali nástroje severonemeckého organára Arp Schnitgera (1648 - 1719).

Karl Reinhold Kemper dosiahol významné postavenie práve presadzovaním týchto ideí do praxe. Navyše sa mu podarilo "... zjednotiť zvukový charakter barokového organu s najmodernejšími zariadeniami pre hraciu techniku." (Flade: Lexikón

organárov). V roku 1919 sa podnik rozšíril. O úspešnosti firmy svedčí aj jeden organ postavený v Ríme. (Mimochodom, v rokoch 1945 - 1946 bol vedúcim závodu Ing. Josef II. von Glater-Götz, majiteľ firmy RIEGER v Krnove, skôr než znovu založil závod pod vlastným menom v Schwarzachu v Rakúsku.) Vnuk Karla Reinholda Emanuel II. Kemper staval popri severnom Nemecku aj v strednom Porýní, odkiaľ pochádza i organ na Kalvárii. Po jeho smrti v roku 1978 firma zanikla, po roku 1981 však bola znovu otvorená pod názvom Lübecker Orgelbau GmbH. Jej vedúcim sa stal Emanuel III. Kemper.

Dispozícia a koncept organu zodpovedá tradíciám firmy. Vychádza zo severonemeckého barokového organu, obohateného o niektoré

nové prvky (žalúzie). Rozloženie jednotlivých strojov sa dá dobre rozoznať - v strednom poli za píšťalami princípálu 8 je *hlavný stroj* (Hauptwerk), za ním v pozadí v žalúziovej skrini je *žalúziový stroj* (Schwellwerk), ako optická a zvuková koruna úplne hore za píšťalami registrov Singend Gedackt 8 a Spitzflöte 4 *korunný pozitív* (Kronpositiv). Po oboch stranách sú mohutné veže tvorené princípálom 16 a za nimi *pedál* rozdelený na C a Cis stranu.

Prospekt organu tvoria voľne stojace píšťaly iba so spodnou skriňou. Samotné píšťaly sú chránené po bokoch mriežkami (pedál) a strieškou (korunný pozitív). Píšťaly žalúziového stroja sú v ochrannej skrini, ktorá má zároveň aj tlmiacu funkciu. Pôvodne bol nástroj bez zadnej steny, ktorú tvorila stena kostola. Dnes je zadná stena dostavaná.

Organ má elektropneumatickú hraciu a registrovú traktúru. Veľké píšťaly sú zo zin-

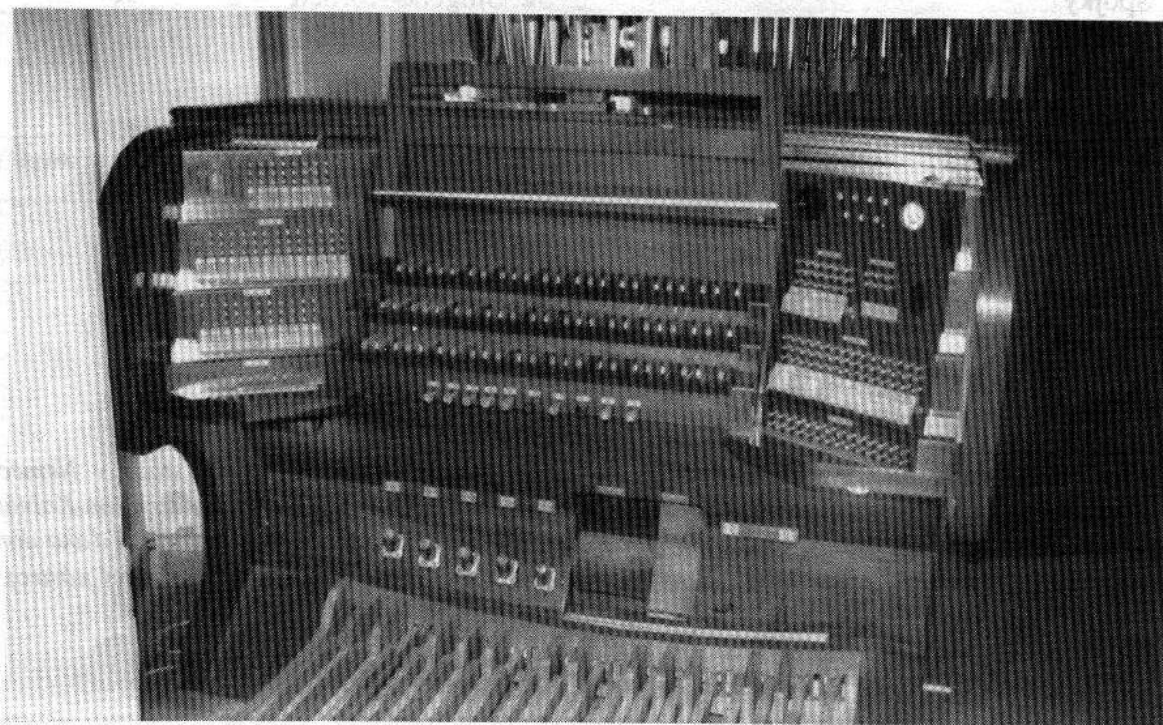
kového plechu, takisto aj veľké ozvučne jazýčkových registrov. Menšie píšťaly a ozvučne sú zo zliatiny cínu a olova, väčšinou s nižším obsahom cínu. Výnimku tvorí tretí manuál, ktorý postavili v poslednej etape stavby organu. Píšťaly sú zo zliatiny s vyšším obsahom cínu. Z celkového počtu 2 620 píšťal je len 122 (!) drevených. Čo sa nám zdá byť zvláštne, je v severonemeckých organoch bežné. Veľa týchto nástrojov nemá dokonca ani jednu drevenú píšťalu. Časť drevených píšťal môžeme vidieť v prospekte korunného pozitívu. Tu bol ako materiál zvolený mahagón. Zvyšné drevené píšťaly patria pedálovým registrom a časti registra Gemshorn 8. Tieto sú z jedľového dreva. Najväčšia píšťala má viac ako 6 metrov, najmenšia, bez nohy, pár milimetrov.

Zvláštnosťou organu je hrací stôl s klaviatúrami, ktoré majú obrátenú farbu kláves. Takto sa niekedy stavali klávesové nástroje, až kým sa

neustálila dnešná podoba s bielymi celými tónmi a čiernymi poltónmi. Obloženie kláves je z orechového (celé tóny) a buxového dreva (pol-tóny).

Hrací stôl je umiestnený na chóre napravo od organu. Všetky informácie vyslané organistom z hracieho stola prechádzajú do organu pomocou elektrických káblov. Toto riešenie teoreticky umožňuje umiestniť hrací stôl na ľubovoľnom mieste kostola, napríklad aj dole.

Rozsah manuálov je C - g³, pedálu C - f¹. Organista má okrem jednotlivých registrov k dispozícii tieto pomôcky: tremolo pre druhý a tretí manuál, tri voľné kombinácie, dve voľné pedálové kombinácie (ovládané tlačítkami pod I. manuálom alebo pistónmi nad pedálom), predvoľbu Tutti, valec Crescendo (s optickým ukazovateľom polohy valca), šľapky: vypínač valca a zapínač spojok do valca, žalúzie pre druhý manuál.

Dispozícia:

Kronpositiv (korunný pozitív)

III. manuál

1. Singend Gedackt	8'
2. Spitzflöte	4'
3. Kleinoktav	2'
4. Terzian	2fach
5. Zimbel	3fach
6. Schalmei	8'
7. voľná	
8. Tremulant	

Schwellwerk (žalúziiový stroj)

II. manuál

9. Spielfeife	8'
10. Rohrgedackt	8'
11. Quintade	8'
12. Weitprinzipal	4'
13. Koppelflöte	4'
14. Sesquialter	2fach
15. Waldflöte	2'
16. Larigot	1 ^{1/3} '
17. Blockflöte	1'
18. Scharfmixtur	5fach
19. Rankett	16'
20. Krummhorn	8'
21. voľná	
22. Tremulant	

Hauptwerk (hlavný stroj)

I. manuál

23. Gedacktpommer	16'
24. Prinzipal	8'
25. Gemshorn	8'
26. Oktave	4'
27. Rohrflöte	4'
28. Superoktave	2'
29. Nachthorn	2'
30. Mixtur	5-6fach
31. Trompete	8'
32. Clairon	4'
33. voľná	

Pedal (pedál)

40. Unterschatz	32' ¹
41. Prinzipalba	16'
42. Subba	16' ²
43. Quintatön	16'
44. Oktavba	8'
45. Gedacktba	8' ³
46. Choralba	4'
47. Rauschpfeife	4fach
48. Mixtur	5fach
49. Nachthorn	2'
50. Posaune	16'
51. Trompete	8'
52. Singend Kornett	2'
53. voľná	

Spojky

34. III/I
35. II/I
36. III/I
37. III/P
38. II/P
39. I/P

P o z n á m k y:

¹ 6 tónov akustických

² pokr.reg.č.40

³ pokr.reg.č.42

Vladimír Gazdík, mladý slovenský organár, získal počas svojej trojročnej stáže v Nemecku prehľad o tamjších organoch a vytypoval tento nástroj pre kostol Panny Márie Snežnej na Kalvárii. Podujal sa na rozobratie, znovupostavenie, generálnu opravu a naintonovanie organa. Vďaka domínikánom a ich priorovi P. Antonínovi Jánovi Husovskému OP získala Bratislava zaujímavý nástroj.

Stanislav Šurín

AKO PREDOHRAŤ PIESEŇ JKS ?

Ked' som ako začínajúci organista hrával pri sv.omšiach, často som pocit'oval ako handicap, že nedokážem improvizovať na pieseň. Ako predohru som zvyčajne hrával časť tej istej piesne (alebo aj celú), ktorou som potom v kontrastnej registrácii, zväčša plným zvukom sprevádzal spev ľudu. Ak bol väčší priestor pre inštrumentálnu hudbu, vyberal som si malé, technicky nenáročné skladby v rovnakej alebo príbuznej tónine piesne. Isteže, aj to bolo riešenie. Dostačujúce?

Ideálne je, ak organista dokáže pohotovo zahrat' aspoň malé improvizácie v rozsahu hudobnej vety (napr. 4, 8 alebo 16 taktov) splňajúce funkciu predohry, medzihry a dohry, prípadne si takéto improvizácie pripraviť. Dobrá predohra pripomenie melódiu piesne,

naznačí tempo a výraz spevu. V organovej literatúre sa stretávame s improvizáciami a spracovaním protestanského chorálu, tzv. chorálovými predohrami. Najväčším majstrom v komponovaní týchto skladieb bol nepochybne J. S. Bach. Napísal ich približne 200, mnohé s pedagogickým zameraním (Orgelbüchlein). V týchto skladbách využil najrozličnejšie spôsoby spracovania chorálnej melódie. Najjednoduchší spôsob je dvojhlas, tzv. bicínium. Melódia piesne - cantus firmus je vo vrchnom hlase, spodný hlas opisuje určitú harmóniu, prípadne vytvára kontrapunkt. Ak by sme podobný spôsob spracovania uplatnili v piesňach JKS, potom sopránový a basový hlas vytvárajú najjednoduchší dvojhlas.

JKS 133 - Jezu Kriste, Pane milý

Harmóniu môžeme vyplniť osminovými alebo šestnástinovými notami.

K veľmi vd'áčným spôsobom predohry patria imitácie, kedy téma nastupuje postupne vo všetkých hlasoch. Inšpirujúcu tému nám poskytuje Veľkonočná pieseň JKS č.201. Predohra, ktorá je veľmi vhodná na vstup Veľkonočnej nedele používa prvé tri takty piesne ako tému. Táto potom prechádza postupne všetkými hlasmi (od sopránu cez alt a tenor až po bas v pedáli) v oktavových imitáciách. Pri hraní tejto predohry môžeme v registrácii použiť pléno s mixtúrami a jazykovým registrom v pedáli.

Predohra k piesni JKS 201 - Raduj sa Cirkev Kristova

The musical score consists of five systems of music. The first system is a vocal line in G major, 3/4 time, with the lyrics "I Ra- duj sa Cir-kev Kris - to - val". The piano accompaniment begins in the second system. The score includes measure numbers 5, 10, 15, 20, and 25. A "ped." marking is present in the third system. The piece concludes with a double bar line at the end of the fifth system.

ADOREMUS

NOTOVÁ PRÍLOHA

"Spievajte Pánovi pieseň novú, jeho chvála nech znie v zhromaždení svätých" (Ž 149). Týmito slovami sa nám prihovára žalmista a pobáda nás, aby sme otvorili svoje ústa a srdcia a oslavovali svojho Stvoriteľa. Viera nie je súkromnou vecou každého z nás, ale rozvíja sa a rastie v spoločensťve. Spev oddávna patril k súčasťi života Cirkvi. Už sv.Pavol vyzýva veriacich kresťanov: "...prednášajte spoločne žalmy, hymny a duchovné piesne. Vo svojich srdciach spievajte Pánovi a oslavujte ho" (Ef 5,19). Notová príloha časopisu ADOREMUS chce prispieť k tomu, aby sme hľadali odpoveď na tieto výzvy. Aj náš spoločný spev môže aspoň čiastočne prispieť k prehĺbeniu našej viery, aby sme Boha nielen spoznávali, ale predovšetkým milovali, aby sme Boha stretávali nielen ako Prameň dobra a pravdy, ale aj ako Prameň krásy.

Našou notovou prílohou, ktorá bude vždy umiestnená v strede časopisu, chceme osloviť chrámových hudobníkov, organistov a hlavne spevácke zbory, ktorým by sme radi pomohli pri zostavovaní repertoáru k jednotlivým obdobiam cirkevného roka, k cirkevným sviatkom a iným príležitostiam v živote Cirkvi. Skladby v notovej prílohe nebudú zamerané na špecifickú štýlovú oblasť. Chceme sem zahrnúť skladby pre dospelých, mládež i pre deti, kánony, rytmické piesne, spirituály a pod. Okrem súčasnej tvorby budeme čerpať z pokladnice našej i európskej duchovnej hudby predchádzajúcich storočí.

Pane, otvor nám srdcia, aby sme všade, kde sa stretávame, spievajúc na Tvoju slávu, nachádzali Teba. Daj, aby sme sa týmto spevom nielen nadchýnali, ale aby sme Tvoje slová, o ktorých spievame, premieňali v život tak výrazne, že to pocítia všetci ľudia, s ktorými sa stretneme, a priťahovaní našou vzájomnou láskou aby prišli k Tebe.

Vlastimil Dufka, SJ

Adoremus, op. 72

Andante religioso

Henri Ravina
upravil Ivan Hrušovský

soprán

f

A - do - re - mus Do - mi - num,

alt

f

A - do - re - mus Do - mi - num, Do - mi - num,

tenor

f

A - do - re - mus Do - mi - num,

bas

f

A - do - re - mus Do - mi - num,

5

a - do - re - mus Do - mi - num, Do - mi - num,

a - do - re - mus Do - mi - num,

a - do - re - mus Do - mi - num,

a - do - re - mus Do - mi - num,

a - do - re - mus Do - mi - num,
 a - do - re - mus Do - mi - num,
 a - do - re - mus Do - mi - num,
 a - do - re - mus Do -

¹³
 a - do - re - mus, a - do - re - mus Do - mi - num,
 a - do - re - mus Do - mi - num,
 a - do - re - mus Do - mi - num,
 mi - num, a - do - re - mus,

Tutti marcato

17 *ff*

a - do - re - mus, a - do - re - mus,
a - do - re - mus, a - do - re - mus,
a - do - re - mus,
a - do - re - mus,

poco rit. ...

21

a - do - re - mus Do - mi - num.
a - do - re - mus Do - mi - num.
a - do - re - mus Do - mi - num.
a - do - re - mus Do - mi - num.

On je králov Král

afro-americký spirituál
upravil: Vladimír Bokes

Allegro

S
A

On je krá - lov Král, on je pá - nov Pán,

T
B

čo má zmysels ním sa končí, s ním sa za-čí-na.

1. Aj hriešnik mô-že v ne-ho dú-fať,
2. On z lásky za nás svoj ži-vot dal,
3. On u - če - níkom no-hy u-myl,
4. Tak sláv-me Bo-ha, Sy-na je-ho,

On je veľký Král, na novom ži - tí dos-tať ú-časť
a no-vý ži-vot nám u - ká-zal, On je veľký Král.
čím príklad služ-by aj nám zveril.
a Kris-ta Pá-na vzkriese - né-ho.

Prosíme Ťa, Bože

Albín Škoviera

Ján Jasenecký

Dmi B

1. Pro - sí - me Ťa, Bo - že, prij - mi na - še da - ry,
2. Pro - sí - me Ťa, Bo - že, prij - mi na - še da - ry,

3 G G4 Gmi7 Dmi Fmaj Ami

3 ho - ci sú len z to - ho, čo - mu si dal žiť a rásť.
3 za u - ráž - ky, za hriech ne - od - vra - caj od nás tvár.

6 F Dmi Ami Emi Ami D

6 Ne - chaj stú - pať dym, ne - chaj o - heň žia - riť.
6 Ne - chaj stú - pať dym, ne - chaj o - heň žia - riť.

8 F Ami Gmi7

O - be - to - vať chce - me všet - ko, všet - ko čo je v nás.
Chce - me ti dať sa - mi se - ba, se - ba na ol - tár.

10 Dmi Dmi7 Gmi Dmi

Chce - me ti dať sa - mi se - ba, se - ba na ol - tár.

Spev na prípravu obetných darov.

Jubilate et cantate

Kánon

Michael Praetorius

Ju - bi - la - te et can - ta - te Chris - to Je - su, a - le -
lu - ja, re - sur - re - xit et vi - vit. A - le - lu - ja, a - le - lu - ja.

Diskutujeme

Z bežného života vieme, ako ľudia označujú duchovnú hudbu, ktorú počúvajú. Nazývajú ju sakrálnym umením, náboženskou či nábožnou hudbou, hudbou v kostole, cirkevnou hudbou a ešte všelijako inak. Hovoria o náboženských pesničkách, cirkevných skladbách, mládežníckych piesňach, či rytmických kresťanských skupinách. Podvedome cítia, že celá veľká sféra duchovnej hudby sa ďalej nejako člení, vrství na ďalšie druhy a žánre. Nevedia ich však správne rozlíšiť ani pomenovať. Žiaľ, nevedia to ani novinári, prispievajúci do časopisov s náboženským zameraním. Presvedčila som sa o tom čítaním a listovaním predchádzajúcich ročníkov Katolíckych novín, časopisov Hlasy z domova a misií... Problémy žánrového a druhového rozčlenenia duchovnej hudby ako i terminológia v tejto oblasti nie sú vyriešené a je tu čas, aby sa nimi začali zaoberať aj teoretici v odborných kruhoch.

V hudbe už oddávna jestvovalo delenie na vysoké umenie¹ a jeho protipóly. V hierarchii oficiálne uznávaných hodnôt boli ďalšie druhy a žánre až za vysokým umením, alebo dokonca v opozícii voči nemu. Toto delenie nachádzame aj v rôznych starých traktátoch a spisoch o hudbe.² V rôznych historických obdobiach bolo vysoké umenie rôzne chápané a za-

ČO VLASTNE POČÚVAME?

Gretta Kajanová

stúpené. V stredoveku sa za vysoké umenie pokladala chrámová vokálna hudba, ktorej opakom boli svetská a ľudová hudba. Približne od čias osvietenstva sa za vysoké umenie začína považovať svetská hudba. Nastáva tu radikálny rozkol v rámci oficiálne uznávaných hodnôt, hoci už predchádzajúci vývoj k tomu smeroval. Bez ohľadu na to, či toto triedenie uznáme za správne alebo nie, odráža sa v ňom polarita hudby náročnej na počúvanie, ktorej protipólom je hudba z nižšími požiadavkami na poslucháča. Súčasne je tu nevyhnutná i väzba poslucháča na určité sociokultúrne prostredie, vzdelanie...

Neskôr sa problém riešil tým, že sa v umení začali hľadať estetické hodnoty a sociálne funkcie.³ Zavedením pojmu sociálna funkcia sa v hudbe vyjadrovala úžitkovosť, jej väzba na konkrétne príležitosti a situácie v spoločenskom živote. Uznával sa názor, že čím väčšia je spätosť hudby so spoločenskými potrebami - sociálnymi funkciami, tým menšia je jej estetická hodnota, čo nepriamo vlastne odráža ono trie-

denie hudby na "vysoké" ako protipól "nízkeho" umenia.

Primerané výsledky neprišlo ani delenie na artifičiálnu a nonartifičiálnu hudbu prevzaté z nemeckej muzikológie⁴, ktoré presadzoval tím českých a čiastočne aj slovenských teoretikov⁵. Pojem sa v praxi neujal, používa sa výlučne v teoretickej rovine, pričom je neustále napádaná polarita "umelecký" a "neumelecký".

Kam teda patrí duchovná hudba? Odpoveď na túto otázku možno dať jedine vtedy, ak sa podarí vystihnúť vnútorné rozvrstvenie a členenie duchovnej hudby na ďalšie druhy a žánre.

Duchovná hudba v súčasnosti zahŕňa štyri veľké okruhy, ktoré sa vyvíjali od počiatkov gregoriánskeho chorálu. Najstarší z nich predstavuje hudba v službách liturgie. Mohli by sme ju označiť ako liturgickú hudbu, pretože tento pojem je v praxi a aj v teoretických prácach najbežnejší. Niekoľko stáročí ju vytváral gregoriánsky chorál.

Druhý okruh predstavuje duchovná koncertná hudba, ktorá tvorí veľkú časť európskej hudobnej histórie. Ten-

to typ je síde možné použiť aj ako súčasť liturgie (pôvodne vlastne vznikala ako liturgická hudba), avšak v súčasnosti sa tak deje iba vo veľmi výnimočných prípadoch, pri slávnostných príležitostiach. Táto hudba je totiž natoľko autonómna, samostatná, že len ťažko môže slúžiť potrebám každodennej liturgie. Jej tvorcovia k nej pristupovali s vysokými umeleckými ambíciami v snahe vložiť do nej maximum tvorivého úsilia. Tento druh duchovnej koncertnej hudby sa od 19. storočia presunul z chrámov na koncertné pódia a poslucháči ho vyhľadávajú len kvôli samotnej hudbe. Do tohto okruhu patria skladby J.S.Bacha, G.F.Händla, J.Haydna, W. A. Mozarta, L.van Beethovena, H.Berlioza, F.Liszta, F. Mendelssohna - Bartholdyho...

Objavenie sa modernej populárnej hudby afroamerického pôvodu v histórii ovplyvnilo aj duchovnú tvorbu. Prvým typom duchovnej piesne v tejto oblasti je černošský spirituál, ktorý vznikol začiatkom 19.storočia z bieleho spirituálu v USA. Bol bežnou súčasťou modlitebných stretnutí černošských náboženských kongregácií, väčšinou protestantského kresťanského vierovyznania. Černošské spirituály sa v 60.rokoch dostávajú aj do katolíckych kostolov spolu s piesňami inšpirovanými jazzom, rockom, folkom, country and western music. Sú vytvárané živelne, anonymnými autormi a dostávajú sa do liturgie, predovšetkým do mládežníckych či det-

ských omší (napríklad:Mlad' Bohu verná, Znej pieseň Márii, Čakajú ťa nástrahy, Toto je deň, Ani brat môj, Spája nás nádej a láska...). Nová duchovná pieseň (NDP) je známa ako mládežnícka pieseň, kresťanská moderná pieseň, kresťanská mládežnícka hudba, sacropop, religiózna populárna hudba... Pre terminologickú nejednotnosť sa prikláňam skôr k používaniu označenia "nová duchovná pieseň", ktoré navrhol nemecký teoretik Karl Berhardin Kropf.⁷

Zaujímavým momentom v súvislosti s načrtnutím problematiky "vysokého", ľudového, či tanečného umenia, je vyčlenenie štvrtého okruhu v oblasti duchovnej hudby. Je ním tvorba rôznych jazzových, rockových, folkových, či country and western skupín. Ich tvorba sa svojim charakterom, najčastejšie príznačnými textami s duchovnou tematikou, zaraďuje do oblasti duchovnej hudby. Autori týchto piesní už nie sú anonymní, ako je to v prípade NDP, ale naopak, ich snahou je tvoriť umelecky náročnú duchovnú hudbu, určenú výlučne na počúvanie. Podobne ako v druhom okruhu majú ambície vytvárať koncertnú hudbu, ktorá už nie je v službách liturgie a často sa pre tieto ciele ani nehodí, pretože nevyhovuje liturgickým požiadavkám. Aj tento okruh má už svoju históriu. Patria do nej niektoré skladby predstaviteľov populárnej hudby a hard rocku. (Napríklad: J.Lennon, P. McCartney: Let It Be, Beatles, 1970;

P. Simon, A. Garfunkel: The Sound of Silence,1965; Mrs. Robinson, 1968, Bridge Over Troubled Water, 1970; Samwell-Smith, J.McCarthy: Still I am Sad, Yarbirds, 1965, J.Page, R.Plant: Stairway To Heaven, Led Zeppelin,1971 a ďalšie). Zaraďuje sa sem aj tvorba skupín, ktoré sa z časti špecializujú na koncertnú rockovú hudbu (U2, Yes, Carman, Petra...),jazzovú duchovnú hudbu (Mahalia Jackson...), folkovú duchovnú hudbu (Spirituál Kvintet, Paul Robson, Miriam Makeba...). Patrí sem tiež muzikálový žáner s dnes už klasickými dielami - R.Rodgers, O. Hammerstein: The Sound of Music, 1959, A. L. Weber, T. Rice: Jesus Christ Superstar, 1970.

P o z n á m k y:

¹ O polarizácii "vysokého" a "nízkeho" umenia pozri bližšie J. Fukač,I Poledňák: *K typologickým polarizáciám hudby, zejména polarizaci hudby artificiální a nonartificiální*, in: Hudební věda, roč. XIV/1977, s. 316 - 336.

² V stredoveku rozlišovali hudbu duchovnú a profánnu (svetskú) čiže musicu sacra a musicu prohibita, musicu naturalis a artificialis (Aristides Quintilianus, Boethius). Aurelius Augustinus vidí rozdiel medzi hudbou jednoduchého ľudového speváka a hudbou vyššou. Podobne si všímajú členenie hudby aj v renesancii (G.Zarlino, H.Gla-reanus), baroku (J. S. Bach).

Podľa: D.Zoltai: *Dejiny hudobnej estetiky, Étos a afekt*, Bratislava 1983, W.Tatarkiewicz: *Dejiny estetiky I, II, III*, Bratislava 1991.

³ T. W. Adorno: *Einleitung in die Musiksoziologie*, Frankfurt am Main 1973; H.H. Eggebrecht: *Musikalisches Denken, Aufsätze zur Theorie und Ästhetik der Musik*, Wilhelmshaven 1977.

⁴ Tamtiež.

⁵ Vid' A. Matzner, I. Poledňák, I. Wasserberger a kol: *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby, heslo nonartificiální hudba*, Praha 1983, s. 293 - 304.

⁶ Korene tejto hudby nemajú len africký alebo americký pôvod. Skôr tu možno hovoriť o pretransformovanej európskej, anglosaskej a africkej hudbe.

⁷ K. B. Kopf: *Neues Geistliche Lied und Arrangement -*

Versuch einer Hilfestellung, in: *Singende Kirche XL/1*, 1993, s. 4.

Poznámka redakcie:

Termín "nová duchovná pieseň" uvádzaný autorkou je príspevkom do diskusie o terminologických otázkach. Nepochybne práve ony patria v tomto hudobnom žánri k najzložitejším. Aj keď na inom mieste používame pojem "kresťanská mládežnícka hudba" pre ten istý jav, nechápeme ho ako definitívne riešenie terminologického problému. Naopak, vítame odlišný prístup, ktorý obohacuje diskusiu o ďalšie poznatky a názory.)

Pojmom KMH budeme zhruba označovať hudbu akéhokoľvek žánru (štýlu, smeru), ktorou mladí kresťania vyjadrujú svoj vzťah k Bohu a k ľuďom, svoj postoj k svetu a k daniu vo svete, svedčia o svojom živote podľa Evanjelia a pod. Mohli by sme ju rozdeliť do dvoch nasledovných kategórií:

- KMH liturgická
- KMH neliturgická

1. KMH liturgická

Je to hudba tvorená špeciálne pre tzv. mládežnícke a detské sväté omše. Aby ju bolo možné používať v liturgii, potrebuje schválenie patričnej cirkevnej autority. Pre jednorázový spev je to farár, pre územie diecézy diecézny biskup a pre územie celého Slovenska Komisia pre liturgiu pri Konferencii biskupov Slovenska.

Dnes sa na viacerých miestach Slovenska k tomuto účelu používajú zostavy z Litur-

gického spevníka I. (ordináriá Jubilate Deo a Alžbetina zostava) schváleného SLK 30.12.1985. Ide však len o ordináriá. A takmer niet autorov, ktorí by sa hudbe k mládežníckej a detskej liturgii venovali systematicky a na patričnej úrovni. Spomeniem aspoň Pavla Štefčíka z Dubnice n/V, Oľgu Račkovú z Novej Dubnice, ZR z Prešova. Ich piesne však nie sú bežne dostupné a nemajú zatiaľ cirkevné schválenie.

2. KMH neliturgická

Do tejto kategórie budeme zaradovať všetku ostatnú KMH kresťanský orientovaných mladých hudobníkov.

Pre lepšiu orientáciu budeme hovoriť o:

- hudbe k modlitbe
- hudbe k rekreácii
- hudbe kresťanský orientovaných hudobných skupín.

Hudba k modlitbe

Táto kategória piesní je svojim charakterom i zameraním (hudobne i textovo) veľmi blízka piesňam liturgickým a stálo by za to urobiť medzi nimi výber pre Komisiu pre liturgiu pri Konferencii biskupov Slovenska s perspektívou ich využitia v mládežníckej liturgii.

Spevy z Taizé (hudba Jacques Berthier)

Tvoria samostatnú skupinu piesní určených k meditativným modlitbovým stretnutiam. Vytvárajú pokojnú atmosféru, priestor pre adoráciu, pre tiché stretnutie človeka s Bohom.

Textovými predlohami týchto spevov sú krátke, opakujúce sa úryvky zo Sv. Písma, spievané viachlasne, najčastejšie latinsky. Improvizované i komponované sóla sa spievajú vo svetových jazykoch (preklady textov do slovenčiny robí K. Horvátová). Notový záznam niektorých spevov vydala Carmina sacra, mgf. kazetu natočil zbor Adoremus a Kapucíni pod názvom "Blízko je Pán". Pripravuje sa vydanie ďalších spevníkov.

Praise and worship (piesne chvál)

Piesne vyjadrujúce obrovskú radosť z poznania Božej lásky orientovanej na človeka. Texty piesní tvoria najčastejšie krátke zvolania napr. "Ježiš je láska, ó aleluja, aleluja

Pána chvál" a pod. Hudba samotná akoby vyvierala zo srdca, je veľmi živá, plná radosťi a často doslova "núti" k pohybu.

Sú to prevažne piesne rôznych kresťanských hnutí, používané na modlitbových stretnutiach. Ide väčšinou o preklady pôvodnej zahraničnej tvorby (americkej, poľskej a pod.). Združenie JAS-Zvolen vydalo niektoré z nich pod názvom "Piesne k modlitbe" na dvoch

mgf. kazetách, ku ktorým je i brožúrka s textami a akordovými značkami pre gitarový doprovod. Časť vydal aj s notami Kláštor redemptoristov Podolíneec pod názvom "Piesne chvály". Ďalšie si pre svoju vnútornú potrebu v malých nákladoch vydávajú samotné miestne spoločenstvá.

Gospely a spirituály

Sú to často tradičné liturgické piesne (gospely) amerických černochoch z baptistických cirkví, takže je otázne, či ich môžeme zaradiť medzi KMH. Ale sú veľmi živé a rytmické, lákajúce k pohybu a dnes ich na Slovensku spievajú hlavne mladí (v angličtine alebo v slovenskom preklade). Najčastejšie sa s nimi stretávame na hudobných festivaloch a pri koncertoch. Niekedy aj pri liturgii.

Hudba k rekreácii

Snáď najpestrejšia paleta piesní spievaných zväčša s gitarou pri najrozličnejších príležitostiach (stretnutia, výlety, festivaly, koncerty...). Piesne vyjadrujú radosť zo života v Božej prítomnosti, radosť z priateľstva a pod. Zvláštnu skupinu medzi nimi tvoria tzv. "ukazovacie" piesne (spojené s pohybom a pantomímou).

Hudba kresťansky orientovaných hudobných skupín

Sem budeme zaradiť piesne kresťan-

sky orientovaných hudobných skupín, ktoré sú určené väčšinou pre pódiové predvedenie. Ich veľký význam spočíva v tom, že "jazekom" (hudobným, slovným) mladej generácie prinášajú evanjeliové posolstvo i tej časti mládeže, ktorá sa s Evanjeliom v inej podobe nestretne alebo nechce stretnúť. Žánrovo sa pohybujú od folku a C&W, cez pop, jazz, rock až po hardrock. Opäť pre prehľadnosť i túto kategóriu rozdelíme na dve skupiny.

Sacrosongy

Piesne speváckych zborov, sacropopových skupín a pod. Ich pôsobenie (kon-

Medzi najznámejšie na Slovensku patria: Janka Daňová, Trenčiansky bazár, Sába, Atlanta, Credo a ďalší.

Na pomedzí medzi oboma kategóriami stojí napríklad C&W skupina Kompromis, synthypopová skupina Amfortas a ďalší.

Naše delenie je skutočne iba orientačné. Hranice jednotlivých kategórií sú často pohyblivé, časť produkcie možno súčasne zaradiť do viacerých z nich.

Význam KMH, jej súčasný stav u nás

Všetky spomínané kategórie a skupiny odrážajú každodennú prax v oblasti KMH.

certy, nahrávky) je možné pre jednoznačné "kresťanské" texty označiť ako "priamu evanjelizáciu". Hoci ich fanúšikovia sú predovšetkým mladí veriaci kresťania, svojím zánietením, bezprostrednosťou a úprimnosťou oslovujú aj časť neveriacej mládeže.

Medzi najznámejšie na Slovensku patria: spevácky zbor Dominik, Stano Košč, Zbor sv. Terezky Ježiškovej, a ďalší.

Ostatné

Piesne hudobných súborov (najčastejšie hudobných skupín). Ich texty sa pohybujú v rovine všeobecne ľudskej, postavenej na kresťanskom základe a preto je možné označiť ich pôsobenie ako "nepriamu evanjelizáciu".

Majú teda svoje miesto aj v časopise ADOREMUS.

Žiaľ, súčasný stav KMH na Slovensku nie je uspokojivý. Má to viacero príčin:

- Pri prekladoch piesní, sa často nerešpektujú zásady správneho frázovania v slovenčine (zamieňanie prízvukných a neprízvukných slabík).
- Tvorbou KMH sa zaoberajú i nie príliš talentovaní autori, čo zapríčiňuje, že mnohé z piesní nemajú svoju hodnotu už v okamihu svojho zrodu.
- Často býva pochybný i obsah piesní KMH (naivné, presladené texty, texty odchyľujúce sa od učenia Cirkvi a pod.).
- Interpreti KMH svoje piesne nahrávajú vo

vlastnej réžii, často nekvalitne (technicky, režijne, hudobne) a tieto svoje nahrávky rozmnožujú a distribujú svojpomocne.

e) Pri vydávaní hudobných diel na zvukových nosičoch sa často porušujú autorské práva.

f) Aj to najdokonalejšie hudobné umelecké dielo pokazi zlá interpretácia (nepresvedčivý výraz, chyby v intonácii, technické nedostatky, nesprávne frázovanie a pod.).

Jednou z takýchto príčin môže byť i postoj kňazov k jednotlivým kategóriám KMH. Väčšina kňazov vo svojich farnostiach víta aktívnu účasť speváckeho zboru v liturgii. Ved' aj inštrukcia MUSICAM SACRAM nabáda k podpore chrámových spevokolov (čl.19.-24). Kardinál Ratzinger odmietanie správnej hudby a spevu v liturgii nazýva otvorene: "pastoračná prehra". Nezaujem alebo dokonca odpor však prejavujú niektorí kňazi voči kresťanským hudobným skupinám, ktoré svoje poslanie nevidia v liturgickom speve. A tu sa podľa mňa robí veľká chyba.

Vieme síce, že v dnešnej dobe je moderná hudba často spájaná s pojmami: sex, násilie, drogy, alkohol, satanizmus, new age, revolta. Ale vieme tiež, že moderná hudba má na mládež obrovský vplyv!

Nemali by sme odmietať žiaden zo štýlov KMH len preto, že nevyhovuje nášmu vkusu, alebo preto, že sa v komerčnej hudbe zneužíva na propagáciu voľného sexu, drog či satanizmu.

Duchovne orientovaná hudba, prípadne hudba vychádzajúca z evanjeliových základov (KMH) má svoje miesto v spektre evanjelizačných metód súčasnosti. Podporovaná kňazom (miesto na skúšanie, duchovné vedenie a pod.) má veľkú šancu osloviť nielen veriacu mládež ale aj mládež, ku ktorej, by sa inak evanjeliové posolstvo možno vôbec nedostalo.

Preto treba kresťan-sky orientované hudobné skupiny v ich úsilí

podporiť, povzbudiť a napomáhať postupnému zvyšovaniu úrovne ich tvorby. Je predsa v našom záujme, aby bola aj po umeleckej stránke kvalitná. Že sa to dá, o tom svedčia viaceré zahraničné hudobné skupiny a speváci ako J.M.Talbot, Amy Grant, Petra, Johny Cash, Oboroh a mnohé iné. U nás napríklad Janka Daňová, Trenčiansky bazár, ZR, Credo, Sába, Kompromis, Atlanta a niektoré ďalšie.

KMH v časopise ADOREMUS

V časti nášho časopisu venovanej KMH by sme sa chceli postupne zoznamovať s jednotlivými jej predstaviteľmi, uvažovať o uplatnení KMH v liturgii a v živote Cirkvi a venovať sa aktuálnym problémom praxe (hudobné nástroje, aranžmá, ozvučovanie, interpretačné problémy a pod.). Bude tu miesto pre recenzie, Vaše ohlasy, správy z festivalov, informácie o pripravovaných podujatiach.

Máme v úmysle spolupracovať aj s českým časopisom Tón, ktorý je ekumenický a venuje sa domácej i svetovej scéne kresťan-sky orientovanej hudby mladých.

Úplne na záver

Tento môj príspevok vychádza zo skúseností, ktoré som nazhromaždil v priebehu niekoľkých rokov, čo sa zaoberám KMH. Najskôr to boli piesne na "stretkách" vo farnosti, neskôr Schola cantorum CMBF, nahrávanie samizdatových kaziet, poriadanie festivalu Verím Pane a pod.

Svoje názory (ktoré sa mimochodom pod vplyvom nových faktov často upravujú) som publikoval v Katolíckych novinách, časopise Tón a v brožúrach k festivalu Verím Pane. Rád by som na záver svojej úvahy uviedol citát z festivalu Aleluja 93. Saxofonista skupiny Radostné srdce tam povedal nasledovné vyznanie: "Pred znovuzrozením v Kristovi som sa desať rokov živil muzikou. Vždy som si myslel, že muzika je dobrá. Myslím si to aj

dnes. Predtým som prichádzal na pódium s myšlienkou - čosi viem a teraz vám to ukážem. Dnes viem, že je tu Pán a to je absolútna bomba. Ja nie som dôležitý."

Nehľadajte v hudbe seba, svoju vlastnú oslavu, ale nech je naša hudba službou človeku hľadajúcemu oddych, uvoľnenie, inšpiráciu, zábavu, spriaznenú dušu; službou človeku hľadajúcemu svoju cestu, hľadajúcemu Boha.

Predstavujeme

Čo nového,

CLOSE

Benefičným koncertom dňa 15. januára v Piaristickom kostole v Nitre vstúpila vokálna skupina Close Harmony Friends do piateho roku svojej existencie. Na začiatku tohto jubilejného roku sme položili zopár otázok dirigentovi úspešného hudobného telesa Máriovi Fančovičovi a tiež členovi CHF - tenoristovi Slavomírovi Košeckému.

S.: Stručne sa spýtam na váš začiatok. Motív?

M. F.: Vtedy na jeseň roku 1990, keď som ešte študoval spev na VŠMU v Bratislave, som úporne hľadal po celej Nitre ôsmich hudbou zdravo infikovaných ľudí. Takých, ktorí by boli ochotní dvakrát týždenne sa dve hodiny trápiť s niečím, o čom (ako mi niektorí povedali) prakticky vedeli len toľko, že niečo existuje. Boli to černošské spirituály. Nové teleso totiž podľa mojich predstáv muselo byť niečím zaujímavé, aby nezapadlo medzi x speváckych zoskupení na Slovensku, ktorých repertoár stále osciluje v zabehaných hraniciach a líši sa len kvalitou podania. A naoko mne samému je veľmi blízka "čierna" hudba, jazz a jeho predchodcovia i odnože, vsadil som práve na spirituály, z ktorých sa vlastne všetko hudobné dianie v oblasti "ľahších" žánrov - jazzu, rocku, soulu a ďalších - odvíja aj v dnešných časoch.

S.: A čo ostatní členovia skupiny?

S. K.: Zopár z nás už nalo nejaké skúsenosti so spevom, ja s dvoma priateľmi som sa venoval (a vlastne i teraz venujem) aj "pesničkáreniu" s gitarou, ďalší zasa v minulosti spievali v rôznych zboroch ako bratislavský TECHNIK, či nitriansky ZOBOR a pod., ale toto bolo pre nás niečo úplne nové. Na prvých skúškach sa musela zo všetkých vytíct' európska, klasická rytmika a na jej miesto naočkovať spirituálová - teda akcenty z prvej, či tretej doby presunúť na druhú (štvrtú), zvyknúť si

HARMONY

FRIENDS?

na predrazené doby (začínajúce jednu osminu pred taktovou čiarou) i na viaceré iné rytmické zvláštnosti a zmeny tempa počas jednej skladby.

S.: Porozumeli vám členovia hneď, alebo to išlo pomalšie ako ste zamýšľali?

M. F.: Prvé spirituály, ktoré skupina vzala do rúk - Rock a ma Soul, Ain' t a that Good News, Wade in the Water, boli pri tých začiatkoch veľmi prospešné, aj keď na úplnom začiatku ostatní mali pocit, že je to nenacvičiteľné... Potom však pribúdali ďalšie a ďalšie, až z toho bol o necelé štyri mesiace blok skladieb, ktorý bolo možno po prvýkrát predviesť na verejnosti. Myslím si, že to bol vcelku rýchly štart.

S.: Bol to vhodný ťah, s takýmto rýchlym vstupom na scénu?

S. K.: Všetci sa ešte veľmi dobre pamätáme, s akou malou dušičkou sme nastupovali na ono vystúpenie dňa 6. januára 1991 v Nitrianskom oblastnom múzeu v rámci programu Vianočné pastoraľe. Ale nadšený ôhlas, ktorý nasledoval po tejto vydarenej premiére, nám dodal chuť do ďalšej práce. V nasledujúcom období sme sa venovali s ešte väčším elánom dostavbe celovečerného koncertu, ktorý pozostával z niekoľkých renesančných skladieb talianskych autorov, hlavného bloku spirituálov a bloku jazzových skladieb. Neskôr sa vo vianočnom období uvádzali úpravy starých anglických kolied. Každý

začiatok je tak trochu riziko, vopred sa nedalo nič zaručiť. Ale odkladanie by nebolo vyriešilo nič, museli sme sa otestovať, a takisto i náš reper-toár, či vôbec ľudí zaujme.

S.: Takže dnes už možno povedať, že risk bol v tomto prípade aj zisk. Ako ste pokračovali?

M. F.: V roku 1991 si skupina hľadala poslucháčsku obec na Slovensku a takmer všade sa mi potvrdzovalo, že môj počiatočný "tip" bol trefou do čierneho. Hádám to nezniesť neskromne, ale teším sa z toho. Na koncertoch sa vytváral blízky kontakt interpreta s poslucháčom, ktorý sa spontánne necháva strhnúť rytmom a neobvyklými viachlasmami, tejto hudby, tleska do rytmu, či podupkáva nohami a odchádza z koncertu s rozžiarenými očami, pohmkávajúc si nákazlivé černošské melódie. A potom, že ohlasovať evanjelium je namáhavé... Pravda, bez tvrdej práce to nejde ani tu, ale výsledok dá na ňu rýchlo zabudnúť. Po prvýkrát sme si vyskúšali aj prácu v nahrávacích štúdiách Slovenského rozhlasu, kde sme nahrali dve skladby, ale samozrejme ich kvalita nebola celkom stopercentná.

S. K.: Bodaj by aj bola, okrem Mária sme všetci spevácke samorasty; hlasová výchova v zboroch sa nedá porovnať s individuálnou prípravou pro-

magistrát Nitry nás zasa vyslal reprezentovať mesto do Poľska. Okrem toho počet domácich ponúk sa zmnohonásobil. Na sklonku roka 1992 prišlo k prvému kontaktu s vtedajšou Česko-Slovenskou televíziou a účinkovaní v živom vysielaní. To už ale bola taktiež napoly rozpracovaná aj prvá magnetofónová kazeta s devätnástimi spirituálmi. Nasledujúci rok 1993 bol vlastne prvým vrcholom v doterajšej činnosti telesa. Začali sme pracovať už vari poloprofesionálnym spôsobom, dokončila a vydala sa spomínaná nahrávka pod názvom Good News, absolvovali sme dve významné hudobné podujatia - festival Europa Cantat v českom Táboře a Gospelkőrfestival v Štokholme. Oba niečím prispeli do pokladnice skúseností. Ten prvý bol príležitosťou jednak na porovnanie kvalít telesa s európskou konkurenciou (nezabúdame, že okrem tej boli na festivale aj zástupcovia Mexika a Izraela), kde sme jednoznačne patrili medzi to najlepšie a z pôvodných troch vystúpení v priebehu siedmich dní bolo nakoniec päť, a tiež príležitosťou na intenzívnu prácu so špičkovým odborníkom v oblasti čiernej duchovnej hudby - dirigentom Harry Carterom. Druhý festival, zameraný na gospelovú hudbu, nám v plnej kráse ukázal, čo sa dá s poslucháčom a di-

vákam urobiť, ak sú hudba a duchovné posolstvo podávané celou bytosťou interpreta, ktorý necháva na javisku doslova všetko. Veľkú gospelovú show sme zažili ako členovia veľkého zboru počas koncertov pod holým nebom i vo veľkých štokholmských divadlách. Jej protagonistami boli súčasné vedúce osobnosti americkej gospelovej hudby -

Rickey Groundy, The Glories of Gospel a ďalší. V rámci zájazdu urobila naša skupina aj niekoľko samostatných vystúpení.

S.: Nebolo to všetko vyčerpávajúce?

S. K.: Nuž, každá minca má dve strany... Aj u nás nastalo "bruchabolenie" po týchto hudobných hudobných hodoch. Po roku, keď nám na hudobnú aktivitu nestačili ani dovolenky, musel prísť zákonite útlm. Niektorí si potrebovali oddýchnuť, iní už nemienili obetovať toľko času hudbe a odišli. Preto sa v roku 1994 skupina venovala len koncertovaniu na Slovensku, práci na

fesionála, a pri práci s mikrofónom "vylezú" všetky nedostatky ako na dlani. Predsa len bol v tom čase náš výkon úspešný viac nadšením a "drajvom", ako čistotou intonácie... Myslím, že na poli hlasovej kultúry sme urobili najviac pokrokov. Keby mal Mária rátať naše spoločné nácviky ako súkromné vyučovanie spevu, nebola by to pre neho fuška na zahodenie...

S.: V ďalšom roku ste sa dostali poprvýkrát do zahraničia a ste v kurze...

M. F.: Áno, dostali sme ponuku účinkovať vo vie-denskom Medzinárodnom študentskom klube,

novom repertoári a hľadaniu nových tvárí - a hľa - problém! Skús nájsť takmer súčasne jeden soprán, tenor a bas, ktorí by boli schopní vzdať sa v prospech dosť záväzného konička dvoch víkendových večerov a za pochodu sa naučiť kvantum repertoáru naspamäť. To je problém aj v takmer v stotísicovej Nitre. Pritom každá absencia znamená najmä pri osemhlasoch nepríjemnú diery v celkovom zvuku telesa. Okrem toho musí každý nový člen prejsť "urýchlenou adaptáciou", ktorou sme sa predierali my, "služobne starší", na začiatku fungovania skupiny. Ale napokon sa to podarilo, aj keď s trochou šťastia. A tak s menšími otrasmi (občas aj pri koncertoch), ale predsa, sme nakoniec mohli uzavrieť rok 1994 s konštatovaním: sme kompletní.

S.: To je iste dobrá správa. A čo sa pre nás chystá vo vašej kuchyni?

M. F.: V najbližšom období sa budeme venovať nahrávaniu, rozširovaniu jazzového koncertného programu a samozrejme, na našom menu prídu ďalšie spirituály. Ale hádam sa nenahneváte, ak všetko dopredu nevyzradím. V každom prípade k piatemu výročiu vzniku skupiny v septembri pripravíme všetkým, našim fanúšikom, ale i tým, kto rí nás ešte nepoznajú, hudobný darček ako sa patrí.

A tak sa nechajme prevapit'. Keďže nám zatiaľ špeciality á la Close Harmony Friends vždy chutili, už sa nám začínajú slinky zbiehať...Trochu korenien? Nech sa páči: C.H.F.!

Samo Kúštik

Juraj Drobny DENNÍK KONCERTNEJ ŠNÚRY "ŠANCA PRE LÁSKU"

alebo

AKO SOM TO CELÉ PREŽÍVAL JA

Bolo to koncom prázdnin v roku 1993, keď sme sa po jednom z koncertov zboru Dominik v Trenčianskych Tepliciach stretli: Mária, Juraj a Peťo z Dominika, Trenčiansky bazár a ja. Rozprávalo sa o hudbe, nahrávaní, koncertoch, festivale Verím Pane. A tam niekde skrsla myšlienka - usporiadať spoločné koncertné turné po Slovensku.

Myšlienka postupom času nadobúdala konkrétnu podobu, až napokon vykrištalovala do festivalového koncertného turné *Šanca pre lásku* s podtitulom *od folku po rock*. Detský zbor Dominik, folkový pesničkár Stanley, Atlanta, Stano Košč, Janka Daňová, Sába a Trenčiansky bazár pripravili svoje programy, aby spoločne vytvorili jeden päťhodinový "mini-festival", ktorým chceli osloviť slovenské publikum. Ústrednou myšlienkou projektu bol refrén piesne *Šanca pre lásku*:

***Daj láske šancu vniknúť do svojho srdca,
zmení Teba, Tvoje srdce,
daj láske šancu vniknúť do svojho srdca,
zmení Tvoj život.***

**Nedeľa, 14.8.1994
Považská Bystrica**

Už tretí deň prebieha piaty ročník festivalu *Verím Pane*. Končíme ho záverečnou svätou omšou o 14.30, ktorá je nádhernou slávnosťou na oslavu vzkrieseného Krista. Kostol je plný mladých hudobníkov a k liturgii hrá ZR z Prešova.

Pomaly sa blíži premiéra programu *Šanca pre lásku*. Počasie sa ustálilo. Dnes neprší. Amfiteáter sa plní do posledného miesta. Presne o piatej vystupujem na pódium a so mnou 60 detí spevákeho zboru *Dominik* z Košíc. Začínajú piesňou "Program začína" a okamžite si získavajú srdcia všetkých divákov. Po 40 minútach ich publikum nechce pustiť z pódia

(podobne to bude vo všetkých mestách, kam ešte pôjdeme, ale to v tejto chvíli ešte nik netuší). Druhým aktérom večera je pesničkár *Stanley*. Svojimi piesňami i vtipným sprievodným slovom zabáva celé hľadisko. Po ňom sa premiérovou predstavuje *Atlanta*. Prvú časť programu uzatvára *Stano Košč* so sestrami *Vierkou* a *Katkou Mišíkovými*. Druhú časť programu otvára skupina *Sába* s *Lucianom Bezákom*, po ňom sa s novým programom i kapelou predstavuje *Janka Daňová* a ako posledný nastupuje *Trenčiansky bazár*. Keď ukončujem koncert, je blízko polnoc. Takmer sedem hodín trvala premiéra programu a všetci, diváci i účinkujúci, sme riadne unavení.

Pondelok, 15.8.1994 **Považská Bystrica**

Dnes majú účinkujúci i technici voľný deň. Len ja musím s pomocou mládeže

z Považskej Bystrice a Horných Kočkoviec upratať štyri základné školy (ktoré slúžili ako ubytovne pre účastníkov festivalu), aby som ich mohol v poriadku odovzdať. Zapojili sa aj deti z Dominika a upratali amfiteáter. Po obede odchádzam do svojej farnosti Bobot - Horná, odslúžiť dve sväté omše. Večer pri návrate nachádzam prvý problém - spevák Trenčianskeho bazáru Marián má horúčku. Ideme na pohotovosť a zverujem ho do opatery svojim priateľom.

Utorok, 16.8.1994 **Čadca**

Presne o 9.00 pristavuje autobus z Čadce (ktorý hobo-
jistka z Atalanty Zuzana nazvala priliehavo "Tatranská strela" a ktorý bude pre účinkujúcich dopravným prostriedkom na celej koncertnej šnúre). Dominik nastupuje do svojho "košického" autobusu, technici odchádzajú v treťom

autobuse spolu s aparátúrou. Po stretnutí s Milanom Potočiarom, ktorý organizuje celú kysuckú časť turné, sa ubytovávame v školách v Rakovej. Bez teplej vody, problémy s toaletami..., ale všetko je v poriadku, keď stojím o 17.00 v nabitej sále domu kultúry. Program beží ako po drôte. Len počas Stanleyho vystúpenia na chvíľu nemáme elektriku. Aj napriek poskracovaným programom hráme s jednou prestávkou ešte stále 5 hodín 45 minút. Atmosféra v hľadisku je úžasná. Mária z Atalanty si pri skákaní vyvrtila členok. Po príchode na ubytovňu unavení v spacákoch zaspávame.

Streda, 17.8.1994 **Banská Bystrica**

Po raňajšej svätej omši odchádzam svojim autom do Banskej Bystrice. Tam sa stretávam s Lacom Javorským, organizátorom banskobystrickej časti turné a začíname hľadať naše autobusy, ktoré postupne prichádzajú. Obed v jedálni "U mäsiarov" sa nekonečne vlečie.

Je čas ísť do kina Urpín. Sála je veľká, ale pódium miniatúrne a niet dostatok prúdu. Nemôžeme používať farebné svetlá. Musí nám stačiť bodový reflektor a dve halogénové vane. Sála sa postupne plní a nám sa zlepšuje nálada. Až na Janku Daňovú, ktorá má problémy s hlasom.

Svoje vystúpenie však odspievala výborne. Koncert sa nám konečne podarilo aj sprestávkou vmestiť do piatich hodín. Po koncerte odchádza na pohotovosť aj Dano z Atlanty. Dostáva injekcie penicilínu.

Štvrtok, 18.8.1994 Žarnovica

Ráno, po svätej omši v katedrále, odchádzame do Žarnovice. Hneď po príchode ukladám na fare do postelí našich dvoch maródov. Sú pri nich ošetrovatelia i lekár. Vonku zatiaľ stále prší. Hovorím Jankovi Flajžikovi, žarnovickému organizátorovi, či sa tu nenájde nejaká sála. On ma vedie na pódium na plochodrážnom štadióne, ktoré sa chlapi pokúšajú zakryť. Napokon sa im to darí. Tatranská strela má problémy so štartérom.

Všetci sa hostíme na kráľovskom obede a po niekoľkých dňoch spania na karimatkách vychutnávame slasť ležania v posteli na internáte. Medzitým prestáva pršať.

Čas pokročil a tribúna štadióna sa plní (viac ako 800 divákov). Koncert beží bez prestávky. Nálada je ako všade, napriek postupujúcemu chladu - vynikajúca. Na vystúpenie privážam z fary maródov Dana a Janku. Dano má po koncerte vysokú horúčku. Zdá sa, že v Žarnovici spieval poslednýkrát.

Piatok, 19.8.1994 Bratislava

Ráno odchádzame zo Žarnovice bez svätej omše. Tú budeme mať až poobede v Lamači. Autobusy už odišli a ja na fare nakladám pacientov. Po ceste stretám opozdilcov - technikov a Helu (vokál) so Stanom (trúbka). Našťastie práve odchádza linkový autobus do Bratislavy, a tak nastupujú doň.

Kúsok za Nitrou nachádzam nepojazdné auto Dominika. Beriem ho do závesu a ťahám až do Lamača. Tam sa už Rudo Daňo postaral o celý zbor a očakáva príchod Tatranskej strely. Aj tá dorazila načas. Všetci využívajú teplú sprchu na fare i v mieste ubytovania, na ZŠ Malokarpatská.

Po svätej omši odchádzame do DK Dúbravka a skúšame pieseň "Šanca pre lásku" na živo. Objavujú sa i chlapi zo štúdia LUX

a pripravujú sa nakrútiť niektoré piesne.

Začína sa na mne prejavovať únava a reagujem podráždene. Ale opäť nabitá sála a vynikajúce výkony na pódium dávajú na všetko zabudnúť. Bol to nádherný koncert. Atlanta spievala vo svojej životnej forme, možno i pod dojmom toho, že Dano s nami už zajtra nemôže pokračovať ďalej.

Sobota, 20.8.1994 Trenčín

Ráno po svätej omši odchádzame do Trenčína, kde sme hosťami Trenčianskeho bazáru - konkrétne ich technika Janka Nižňana a Cirkevného gymnázia. Opäť je k dispozícii niekoľko postelí (aspoň pre maródov, ku ktorým pribudol i osvetľovač Robo Sloboda) a teplá voda. Ako všade i tu nás čakala nabitá sála kina Hviezda.

Po koncerte som musel odísť do svojej farnosti, ktorá

našťastie leží na spojnici
Trenčín - Topoľčany.

Nedeľa, 21.8.1994

Topoľčany

Nedeľné dopoludnie som venoval svojim farníkom. Svätá omša a krst. Okolo obeda som odišiel do Topoľčian k pivovaru, kde som sa mal stretnúť s Ľubom Bežom, managerom skupiny Sába a organizátorom topoľčianskej časti turné. Čakali

sme spolu takmer hodinu, keď sa objavil autobus Dominika. Po chvíli dorazili i technici a Tatranská strela.

Koncert bol v dome kultúry (v čakárni), na priestranom pódiu pred ešte priestrannejším hľadiskom, ktoré sa aj tentokrát zaplnilo. Atlanta spievala oslabená o Dana. Mária mala vysokú horúčku. Na pohotovosti dostala antibiotiká.

Pondelok, 22.8.1994

Poprad

Ráno, pomerne zavčasu, sa odchádzalo na najdlhší presun turné, Topoľčany-Poprad. Opustila nás vokalistka Janky Daňovej, Hela. Naložil som do auta novú pacientku Máriu a okolo 8⁰⁰ sme vyrazili. Tatranská strela šla v životnej forme, dobehol som ju až na odpočívadle na Liptovskej Mare. Do Popradu sme došli pred 12⁰⁰

Okolo 16⁰⁰ som sa šiel pozrieť na zimný štadión v Poprade. Privítala ma ľadová plocha a nad ňou sa vznášala hmla. Zastavil som sa pri zvukárovi, Paľovi Procklovi a ten mi vravel: "V návode ku všetkým zariadeniam sa píše: používať len v suchom prostredí ..."

Pre veľký chlad dostali odo mňa účinkujúci pokyn skrátiť program na 5 až 6 vecí. Zabudol som však na Stanleyho. A tak keď začal o 17⁰⁰ hrať, odohral celých svojich 30 minút ...

Ale všetko bolo opäť úžasné. Viac ako 800 divákov sa vynikajúco bavilo. Ľubo Štefaňák, organizátor popradskej časti turné, nám do šatne priniesol horúcu kápu. Program, opäť bez prestávky, trval štyri hodiny.

Utorok, 23.8.1994

Prešov

Ráno nás opustil Stano, trúbkár zo skupiny Janky Daňovej. Svätú omšu sme

mali na školskej chodbe a po raňajkách sme odchádzali do Prešova, ktorý už nebol ďaleko. Len bolo treba prejsť cez Branisko. So zotavujúcou sa Máriou v aute som ho prešiel bez problémov. Našiel som dom kultúry a spolu sme šli čakať naše autobusy. Na prijazdovej ceste nás objavil Martin Šurjak, prešovský organizátor. Prvý dorazil Dominik a priniesol neprijemnú správu - autobus s technikou má pod Braniskom poruchu. Deti zo zboru sme poslali na obed. To čakanie sa zdalo byť nekonečné. Tatranská strela, ktorá po dlhej dobe dorazila, iba potvrdila správu, ktorú priniesol Dominik. Tak som sa vydal naproti technikom mojím autom. Našťastie, opravený autobus ma stretol už na okraji Prešova. A tak sme boli zasa všetci pohromade, ubytovaní na ZŠ v Solivare. Najväčšiu radosť mala Atlanta, lebo vlakom z Bratislavy dorazil zotavujúci sa Dano.

V dome kultúry nás vítala pomerne malá estrádna sála. Koncert začal presne o 17⁰⁰ a hneď bolo jasné, že tých 350 pripravených stoličiek nebude stačiť. Pridali sme ďalších 100, ale ani to nestačilo. Tak sa sedelo i stálo, kde kto ako vedel.

Streda, 24.8.1994

Košice

Raňajky (zase párky!!!) i sv. omša boli vo františkánskom kláštore. Do Košíc je z Prešova "čo by kameňom

dohodil", príliš sme sa neponáhľali.

V Košiciach nás už čakal Juraj Mati z Dominika a zaviedol nás na ZŠ do Krásnej.

Dom umenia riadne potrápil zvučiarov svojim veľkým dozvukom. Keď koncert o 17¹⁵ začal, všetko už bolo v najlepšom poriadku. Snáď tisíc divákov v plnej sále sa postaralo o úžasnú atmosféru! Dominik spieval doma - a spieval perfektne. Stanley, ktorý pri pohľade na publikum v spoločenských šatách mal obavy vyjsť na pódium, sa napokon stal jeho miláčikom. Ani tu mu diváci nedovolili odísť z pódia, kým nezaspieval "Rybu". Lamačská Atlanta bola snáď jediným súborom, ktorému vyhovoval veľký dozvuk sály. Pre ich päť vokálov, gitaru, flautu a hobyj to bola ideálna akustika.

S napätím sme čakali na Stana Košča - ako prvý v ten večer používal bicie. Ale všetko bolo zase vynikajúce. Počúvať Vierku Mišíkovú, ako na invalidnom vozíku spieva pieseň sv. Terezky Ježiškovej "Mojim povolaním je láska", počúvať, ako celá sála spieva "Dajme miesto láske", či "Obetujem sa Ti, Pane", bolo aj pre nás silným zážitkom.

Po prestávke nastúpila Janka Daňová. Vokalistku Helu jej na posledných koncertoch nahrádzala Mária z Atlanty. Piesne "Smiech", "Jonatán", "Vietor", či záverečná "Slnko bodyguard" chytili všetkých. Janka sa ako neskrotný živel prehánala po pódium a celé hľadisko uviedla

do varu. Po nej nastupujúca Sába s Lucianom Bezákom len umocnili atmosféru. Nie je možné, aby hlboké myšlienky piesní "Myrta", či "Brat", nechali niekoho ľahostajným. Podobne vystúpil i Trenčiansky bazár. Jeho "Mamina náruč", "Hovorja", či záverečná "Bežím" boli skutočným vyvrcholením koncertu.

To však ešte nebol úplný koniec. Na pódium nastúpili Maroš (gitaru) z Atlanty, Ľuboš (gitaru) z Trenčianskeho bazáru, Ivan (basgitaru), Ľubo (bicie) a Kulo (klávesy) zo Sáby a k mikrofónom sa postavili Mária (Atlanta), Maroš (Trenčiansky bazár), Janka Daňová a Lucian (Sába), aby spoločne zaspievali a zahrali pieseň "Šanca pre lásku", ktorá vznikla pre toto koncertné turné. Na refrén sa k nim pridali všetci ostatní účinkujúci a po záverečnom poďakovaní sme museli celú pieseň zahrať ešte raz.

Napokon prišla rozlúčka. Mladí z Dominika sa ukázali ako perfektní hostitelia - nielen že sa o nás v Košiciach vynikajúco starali, ale prišli sa s nami na druhý deň po koncerte rozlúčiť až do Krásnej. Bolo pri tom veľa slz, objatí. Veď sme spolu prežili v dobrom i v zlom jedenásť dní (s niektorými 14), niesli sme po Slovensku "Šancu pre lásku" a občas aj na vlastnej koži zažili, ako veľmi je potrebná, ako veľmi nám chýba. A tak ešte počas cesty domov sme si povedali - o rok pôjdeme znova.

P.S. Bude to 15.8. - 23.8. 95

Recenzie

PILÁTOVA ŽENA

**Nahrávka a mixáž: Spirit Art, Panská 11,
811 01 Bratislava**
**Mastering: LUX communication P.O.Box 87,
814 99 Bratislava**
**Vydavateľ: LUX media, P.O.Box 87,
814 99 Bratislava**

Nahrávka hudby z rovnomenného muzikálu premiérového uvedeného v pôste 1994 sa mi dostala do rúk na MC kazete s farebným obalom. Sú na ňom všetky texty piesní, fotografie z nahrávania i ďalšie podrobnosti. Ako hlavné ilustračné motívy obalu boli použité diela Pavla Cesnaka.

Už zbežný pohľad na zoznam účinkujúcich dáva tušiť, že ide o dielo nezvyčajné: Janka Daňová, Stanley, Maťo Lišhák (BFO, Spirit Art), Michela Gregorová (Kompromis), Mária Podhradská (Atlanta), Richard "Riči" Čanaky (Kompromis), Maroš Kachút (Atlanta), detský zbor Karel-taký výber spevákov rôznych žánrov na jednej nahrávke sme tu zatiaľ nemali.

Podobne to je i s hudobníkmi: Laura Naňová (flauta), Zuzana Uškovičová (hoboj), Roland Lukovický (lesný roh), Ondro Juráši (trúbka), Marián Mráz (tenor saxofón), Marek Gális (pozauna), Robo Vizvári (basová gitara, kontrabas), Maroš Kachút (akustická gitara), Igor Baar (elektrické a akustické gitary, klávesy a programovanie), Ondro Hluchý (odborná spolupráca-syntežátory). Všetky texty piesní napísala Bea Daňová, hudbu skomponoval a aranžoval Igor Baar.

Po spustení kazety sa najskôr ozvú zvončeky, jemne podmaľované syntezátorom. Pridá sa harfa s rozkladmi akordov a napokon zaznie syntezátorový motív. Ten si postupne odovzdávajú akustická gitara, flauta a rôzne zvukové farby syntezátora. Počujeme úvodnú inštrumentálku - "Sen I". Po krátkej odmlke pokračuje flautovým motívom "Sen II".

Tretia skladba kazety na strane A, "Otrokyňa", je zároveň i prvou piesňou. Po fanfárach nás orientálne motívy zavedú do antického Ríma, kde sa stávame svedkami rozhovoru medzi Claudiou (Janka Daňová) a klebetnou otrokyňou (Mária Podhradská). Inak je celá pieseň záležitosťou

akustických a elektrických gitár, ktoré si výborne rozumujú s basgitarou.

Ďalšou inštrumentálkou je "Bičovanie". Neobvyklý 5/4 takt, dôrazné bicie, fanfárovo ladené motívy dychových nástrojov spoločne vytvárajú veľmi dramatickú atmosféru.

Úplne odlišne pôsobí nasledujúca pieseň "Claudia a Pilát". Keď do úvodných voice-ov vpadne basgitara a syntezátorová flauta, obklopí nás jemne džezová nálada. Všetko prifarbené "hammondom" a gitarou tvorí matériu, do ktorej Janka Daňová a Stanley (Pilát) vpisujú jednotlivé tóny svojho rozhovoru.

Veľa sa toho udialo počas Ježišovej Križovej cesty v Palestíne. Veľa toho zažijeme i v inštrumentálnej skladbe "Križová cesta". Základný, opäť fanfárovo ladený motív, striedajú motívy basgitary, syntezátorových farieb, elektrickej gitary. Každý motív navodzuje inú náladu, aby sa napokon vrátil k základnej nálade i motívu, ktorým je samotné Ježišovo putovanie na Kalváriu.

A stranu kazety uzatvára príbeh stretnutia Ježiša (Maťo Lišhák) a Márie (Michaela Gregorová). Dramatický úvod so zvolaním "mama!" vzápätí strieda jemná zvonkohra podfarbená syntezátorom a hneď po oslovení prechádza do gitarovej piesne. Počas monológu sa v úzadí ozýva motív ústrednej piesne muzikálu, ktorá naspokon zaznieva v duete Ježiša a Márie naplno.

"B" strana s piesňou "Lotri" je zas z iného súdku. Expresívny spev "Zlého" lotra (Richarda Čanakyho) plne korešponduje s agresívnou gitarovou hudbou. Odpovedá mu "Dobrý" lotor (Maroš Kachút), ktorý celú pieseň vedie do pokojnejšej atmosféry.

Prichádzajú udalosti Ježišovej smrti. Syntežátor duní na basoch a zároveň "svieti" vo vysokých polohách. Ale v okamihu smrti nás jemná zvonkohra uvoľňuje a pripravuje na nádhernú inštrumentálnu gitarovú baladu. Na ňu naväzuje v romanticko - snivej nálade podľa mňa najkrajšia inštrumentálka celej nahrávky - "Vzkriesenie". Zvonkohra, akustická gitara, jemné sláčiky a hlavný motív z "Križovej cesty" ktorý si podávajú hoboj, flauta a horna.

Ježiš vstal z mŕtvych. Pokojná, jemne radostná melódia tvorí začiatok predposlednej piesni s názvom "Claudia". Po úvodnom Clau-

diinom vyznaní prechádza text piesne (v kľudnom rockovom rytme) do hodnotenia situácie dnešného sveta. Rytmus sa postupne mení z valčíka na riadny rockový "nárez", aby sa napokon spolu s textom skludnil a pripravil atmosféru pre záve-

rečnú skladbu celej nahrávky - "Ježiš vstal z mŕtvych".

Počúvame najkrajšie slová veľkonočnej nedele: "Pokoj Vám, ja som to" rozvinuté v texte piesne ako aplikácia na dnešný svet. Po Ježišovom monológovi sa k jeho spevu pridáva aj spe-

vácky zbor Karel z bratislavskej Kalvárie:

"Pre tento svet, pre túto zem, je jedna cesta, o ktorej viem, odpustenie, zmierenie..."

Juraj Drobný

K O M P R O M I S - T I S I C E P R I A N Í -

Nahrávka a mixáž: Štúdio V
Vydalo: Štúdio V
Výchonská 10,
831 06 Bratislava

Pri ohňoch v lese, v parkoch na lavičkách, všade, kde sa stretávala mládež, nesmela chýbať gitara. Repertoár býval rôznych. Často šlo o piesne českých pesničkárov (Kryl, kapitán Kid, Nohavica...). Nad nimi doslova kraľovali a dodnes kraľujú Honza a František Nedvědovci (predtým skupina Brontosauři). V ich piesňach je život plný lásky a priateľstva. A láska je skutočne láskou, nie sebeckvom či sexom. Dodnes patria ich piesne k mojim najobľúbenejším.

Len jedno ma vždy trápilo: túžba po piesňach, ktoré by dokázali to, čo piesne bratov Nedvědovcov - chytiť za srdce - a boli by spievané po slovensky. Moja túžba sa naplnila, keď som objavil *Kompromis*. Bolo to na festivale New Sacrosong 93 v Bratislave.

Vlani sa Kompromis predstavil svojou prvou MC kazetou s názvom "Tisíce prianí". Skupina ju nahrala v súčasnom zložení: Richard "Riči" Čanaky (spev, gitara, autor hudby a textov), Michaela Gregorová (spev, perkusie), Eva Schwarzová (spev, perkusie, klavír), Juraj Janák (spev, kontrabas). Kazeta

obsahuje 15 piesní štýlovo kdesi na pomedzí C&W a folku, plných života, obrovského nadšenia a entuziazmu z objavu, že je tu Boh.

Už prvá z nich - rozmarná gitarovka "Pod" pozýva na spoločné stretnutie a snaží sa odohnať všetky pochybnosti: "Pod si aj Ty s nami zahrať ..." Chytlavé troj - a štvorhlysy dominujú v svižnej piesni o ďakovaní "Zo srdca" i v pokojne plynúcej titulnej skladbe "Tisíce prianí", zatiaľ čo v tej ďalšej, "Nájomník", spieva slohy Riči sám s Miškou a Evkou ako vokalistkami. "Ježiš na križi" so svojim silným emotívnym nábojom a závažnosťou výpovede tvorí svojím spôsobom vrchol strany A. Pieseň "Narodil sa Kristus Pán", verná svojmu názvu, nás svojím pokojom prenáša priamo pod vianočný stromček, kde medzi kopou darčiek stojí Betlehem. V podobnom duchu pokračuje aj "Tomáško" - životný príbeh Ježiša z Nazareta rozprávaný malému chlapčekom Tomáškov. "Návrat bytostí" s dramatickým klavírnym úvodom i medzihrou je hitom Kompromisu a zároveň aj jednou z jeho najsilnejších výpovedí.

Strana B má trošku "civilnejší" charakter. Naznačuje to i odľahčený text prvej piesne

"Vymyslená krajina": "Budeme sa stále smiať a nik ten smiech nám nesmie vziať ... ak chceš, tak sa hraj, ak nie, tak počúvaj, ak máš chuť na sladké, tak papaj...". Pieseň zaujme tiež vtipným vedením vokálov s využitím rôznych farieb hlasov Ričiho, Evky a Mišky. (To ostatne tradičná silná stránka Kompromisu) V podobnom duchu sa nesú i klasické trampské piesne: "Život na horách", "Keď na horách" a "Balada o tulákovi". Stranu dopĺňajú ešte piesne "Bábika", ktorá je baladickou sondou do medzifudských vzťahov, Ričiho sólovka "Ročné obdobie" a nádherné vyznanie vďaka za život, ktorý je darom "Život je dar".

Nebyť formálnych chybičiek, ktoré sa občas vyskytnú v textoch piesní, nenašli by sme azda na debutovej MC kazete Kompromisu slabiny. Ale to len tak mimochodom, aby moja recenzia nevyznela ako obyčajná reklama, či nekritický chválospev. V každom prípade sponťanny, muzikantsky zdravý prejav skupiny naznačuje, že nám môže v budúcnosti pripraviť ešte nejedno príjemné prekvapenie.

Juraj Drobný

3 ponuky hudobných vydavateľstiev

Fazer Editions of Early Music (FEoEM)

Od roku 1992 sa skrýva pod touto skratkou významná aktivita finskeho hudobného vydavateľstva Edition Fazer, ktorou je vytvorenie nového edičného radu venovaného predbarokovej vokálnej hudbe. Generálnym editorom FEoEM je spoluzakladateľ renomovaného ansámblu starej hudby *Hilliard Ensemble* Paul Hillier, v súčasnosti šéf *Theatre of Music* a profesor University of California. Paul Hillier vytvoril nielen dramaturgickú kostru tohto nového edičného radu, ale podieľal a podieľa sa na výbere editorov jednotlivých titulov spomedzi najlepších odborníkov amerických a anglických univerzít. Hoci je každý z doterajších dvanástich titulov výsledkom najnovších vedeckých výskumov, účelom edície je slúžiť praxi - zborom, vokálnym ansámblom a sólistickým zoskupeniam. Aj z toho dôvodu boli pôvodné C kľúče nahradené modernými G a F kľúčmi a originálna menzurálna notácia bola transkribovaná metódami, ktorých výsledky zodpovedajú súčasnej bežnej notografickej praxi. Každý z titulov obsahuje krátky úvod približujúci pôvod a pramene toho- ktorého diela a spravidla pôvodnú a anglickú jazykovú verziu zhudobneného textu. Novinkou FEoEM je uvádzanie pravdepodobných výslovnostných špecifik latinčiny v závislosti od proveniencie autora a skladby v štandardnom fonetickom transkripcionom systéme znakov, čo oživuje obraz doteraz unifikovanej stredovekej latinčiny. FEoEM svojím počínom teda odpovedá inovujúco na neustále vzrastajúcu obľubu starej vokálnej hudby a požiadavky interpretov o kvalitné pramenné, ale prax zohľadňujúce vydania. K zoznamu vydaných diel, ktoré uvádzame na konci článku pribudnú v tomto a budúcom roku diela Orlanda di Lassa, Thomasa Tallisa, Pierra de la Rue a Clémenta Jannequina.

Prvým dielom, ktoré chceme v rámci cyklu predstavovania edičných novínok starej hudby uviesť je *Ave Maria* Josquina Desprez, skomponovaná na obľúbený a rozšírený text modlitby rímskeho rítu, ustáleného definitívne v liturgickej praxi až v 16. storočí. Štvorhlasná skladba (v súčasnej notácii S,A,T,B) bola skomponovaná pravdepodobne okolo roku 1497 pre kardinála Ascania Sforzu. Napriek nevelkému rozsahu (78 taktov, durratta cca 5 20) je príkladom Josquinovej kompozičnej vynachádzavosti a invenčnosti. Na tejto malej ploche rozvinul nápadito imitačnú techniku v štvorhlase, v párových dvojhlasoch a túto príznačnú techniku svojej doby oživil výraznou punktáciou v homofónnej časti.

Pôsobivosť skladby ocenil v roku 1502 i vynálezca nototlače Ottaviano Petrucci, ktorý ju zaradil na začiatok svojej prvej zbierky motet - *Motetti A*. Editor Ross W. Duffin sa pri rekonštrukcii oprel zámerne iba o jeden prameň - Sistíne Chapel MS 42, zo začiatku 16. storočia, ktorý bol určený pápežskému zboru. Tým nám ponúkol verziu, ktorá možno nie je najbližšia originálu (viaceré kópie z iných proveniencií a času sa samozrejme líšia a ich dôkladné porovnanie by zrejme prinieslo výsledok najbližší k originálu), ale je to verzia, ktorá určite znela a bola súčasťou praxe. Skladba prináša len v minimálnej miere, ale predsa len Josquinovu snahu o "zmäkčenie" talianskej latinčiny, čo sa prejavilo veľmi silno v jeho motetách francúzskej akcentáciou latinského textu. V *Ave Maria* nájdeme namiesto "laetitia" [c] formu "laetitia" [s], čo je zrejme frankofónny vplyv. Skladba vyzerá na prvý pohľad veľmi jednoducho a prehľadne, skrýva však úskalia renesančnej polyfónie. Vyžaduje absolútnu zjednotenú frázu, dobre znejúci spodný register v alte, neustálu kontrolu ladenia smerom k čistým terciám a dobrú dychovú oporu v rozsiahlych tematických prvkoch. Môže byť vďačným repertoárovým číslom v dobrých miešaných zboroch.

Igor Valentovič

Vo Fazer Editions of Early Music doteraz vyšlo:

Guillaume Dufay: *Nuper rosarum flores*
Clément Janequin: *La Guerre*
Clément Janequin: *Missa "La bataille"*
Josquin Desprez: *Ave Maria*
Josquin Desprez: *Missa De beata Virgine*
Claudio Monteverdi: *Sestina*
Lagrime d amante al sepolcro dell amata
Jean Mouton: *Ave Maria.....virgo serena*
Jean Mouton: *Ave Sanctissima Maria*
Jean Mouton: *Magnificat Tertii Toni*
Jean Mouton: *Nesciens mater*
Johannes Ockeghem: *Missa Prolationem*
Pierre de la Rue: *Gaude Virgo*

Všetky uvedené tituly si môžete objednať v predajni Music forum Palackého 2, 811 02 Bratislava, tel: 071 333 351 kl. 249, fax: 071/378 8350

Informujeme

● **Otvorenie štúdia cirkevnej hudby na HTF VŠMU**

Nútená dlhoročná absencia vo výchove a vzdelávaní cirkevných hudobníkov spôsobila ohromný pokles úrovne cirkevnej hudby na Slovensku. Preto bolo v roku 1991 otvorené štúdium cirkevnej hudby na Štátnom konzervatóriu v Bratislave a v Košiciach, neskôr na Konzervatóriu v Banskej Bystrici a v minulom roku na Cirkevnom konzervatóriu v Bratislave.

V školskom roku 1995/96 sa otvára študijný odbor cirkevná hudba na HTF VŠMU. Na toto štúdium boli po úspešných prijímacích skúškach prijatí traja poslucháči.

Profilujúce predmety štúdia sú hra na organe a dirigovanie zboru. Poslucháči odboru majú však počas štúdia získať široké vedomosti a prehľad aj v oblasti hudobnej teórie, kompozície, dejín hudby, gregoriánskeho chorálu, spevu a liturgiky. Cieľom štúdia je vychovať všestranne hudobne vzdelaného, koncepčne mysliaceho hudobníka, organizátora cirkevno-hudobného života hlavne vo väčších mestách (pri biskupských kostoloch, dómoch a pod.). Poslucháčom tohoto odboru bude umožnené získať aj pedagogické vzdelanie, aby mohli pôsobiť ako učitelia nielen na ZUŠ, ale aj na konzervatóriách a iných stredných školách.

Absolventi štúdia cirkevnej hudby na HTF VŠMU by mali svojím pôsobením v rôznych funkciách (organisti, dirigenti, učitelia) prispieť k zvýšeniu úrovne cirkevnej hudby v jej najrozmanitejších podobách (v rámci bohoslužobného života cirkvi i mimo neho).

Doc. Ján V. Michalko
vedúci oddelenia cirkevnej hudby

● **Medzinárodná konferencia gregoriánskeho chorálu**

Medzinárodná spoločnosť pre štúdium gregoriánskeho chorálu (AISCG) organizuje v dňoch 6.-10. júna vo Viedni 5. medzinárodnú konferenciu. Hlavnou náplňou stretnutia budú prednášky odborníkov z oblasti výskumu a interpretácie gregoriánskeho chorálu - R. Fischera, J.B. Göschla, G. Joppicha, J. Kohlhäufela, A. Kurrisa, K. Pouderoijena, F.K. Prala, D. Saulniera a A. Turca. Program zahŕňa tiež rôzne sprievodné podujatia - vystúpenia schol, výlet do Klosterneuburgu, prehliadku Viedne. Konferencia sa začne 6. júna o 18,00 hod. sv. omšou v Dóme sv. Štefana. Väčšia časť podujatia bude prebiehať v aule Schottenstiftu (Freyung 6).

● **Medzinárodné interpretačné kurzy v Piešťanoch**

Záujemcovia o organovú hru budú mať možnosť zdokonaľiť sa v hre na nástroji v rámci Medzinárodných interpretačných kurzov, ktoré sú už siedmy rok súčasťou Piešťanského hudobného festivalu. Kurzy, zamerané aj na ďalšie nástroje (klavír, spev, husle, violončelo, flautu, lesný roh) budú prebiehať v Piešťanoch v dňoch 17.-29.7.1995. Organovú triedu bude viesť Ferdinand Klinda z VŠMU v Bratislave.

Prihlášky na kurz s uvedením osobných dát, údajov o štúdiu a vybranom repertoári je treba zaslať na adresu: Nadácia Cyrila a Metoda, Dobrovičova 16, 811 09 Bratislava do 15. mája 1995. Kurzový poplatok za celý pobyt je 3 500 Sk, za týždňový kurz 2 000 Sk. Uprednostnia sa účastníci, ktorí budú mať záujem o celý kurz. Každý účastník, ktorého prihláška bude potvrdená akceptačným listom, záväzne zaručí svoju účasť uhradením nenávratnej zálohy 1 000 Sk najneskôr do 15. júna priloženou zloženkou. Zvyšnú časť uhradí v hotovosti pri nástupe na kurz. Kurzový poplatok zahŕňa ubytovanie (Hotelová akadémia, Stromová 34, 921 01 Piešťany), podľa záujmu výlety na významné historické miesta, hrady, za historickými organmi.

● **Duchovná obnova a festival "Verím Pane 95"**

Duchovná obnova pre všetkých mladých kresťanských hudobníkov a priaznivcov kresťanskej orientovanej hudby všetkých žánrov sa uskutoční v dňoch 11.8.-13.8.1995 Považskej Bystrici. Bude rovnako ako vlani spojená s hudobným festivalom "Verím Pane". Podrobnejšie informácie pre záujemcov a formuláre prihlášok dostanete na adrese: Juraj Drobný, Vrančovičova 58, 841 03 Bratislava 47.

● **Seminár gregoriánskeho chorálu**

V septembri t.r. organizuje Slovenský spevácky zbor ADOREMUS seminár gregoriánskeho chorálu pod vedením Mag. Georga Béresa z Viedne. Podrobnejšie informácie v ďalšom čísle.

● Slovenské organové dni

V dňoch 27. a 28. júna 1995 usporiadajú Konzervatórium Bratislava - oddelenie cirkevnej hudby, Inšpekčné centrum Trenčín a Základná umelecká škola 1 Dolný Kubín "Slovenské organové dni" pre učiteľov ZUŠ, vybraných žiakov, interpretov hry na organ a pre praktických organistov. Podrobné údaje k účasti na seminári môžete získať na adrese: ZUŠ 1 ul. Matúšková 5, 026 01 Dolný Kubín u riaditeľky školy Mgr. Edity Kubišovej, Leopolda Šidu, alebo na tel. čísle 0845/2250.

● Šanca pre lásku

Koncertné turné "Šanca prelásku 95" sa v tomto roku uskutoční v dňoch 15.8.-23.8.1995 Presnejšie informácie o účinkujúcich a miestach konania oznámime neskôr.

● Nový hudobný festival v Čechách

Dekanský úrad Vlašim organizuje v dňoch 23.6.-25.6.1995 stretnutie mládeže. V rámci stretnutia prebehne I. ročník hudobného festivalu SACRO SONG.

● Musica sacra v revue pre hudobnú kultúru

Posledné číslo časopisu Slovenskej hudobnej únie Slovenská hudba 1/95 je venované sakrálnu hudbu. Objednávky prijíma redakcia: Slovenská hudba, Michalská 10, 815 36 Bratislava.

● Festival "Lumen 95"

Združenie dospelievajúcej mládeže, Okresné stredisko Trnava a Košice organizujú v dňoch 19.-20. mája 1995 v Trnave na Kopánke, v priestoroch saleziánskeho mládežníckeho strediska (ul. Jána Hlúbika 19) III. ročník festivalu kresťanských zborov a skupín "Lumen 95".

● Celoslovenské školenia dirigentov chrámových speváckych zborov

Cyklos školení dirigentov chrámových speváckych zborov, ktoré organizuje Slovenský spevácky zbor ADOREMUS, končí v júni tohto roku. Školenia, ktoré už niekoľko rokov prebiehajú formou viacdňových sústrezení sú zamerané na prípravu dirigentov chrámových zborov v oblasti dirigovania, hlasovej a liturgickej výchovy. Bližšie informácie o plánovaných kurzoch dirigentov chrámových zborov v školskom roku 1995 / 96 prinesieme v budúcom čísle.

● Festival "Canto"

Dňa 25. júna sa v Michalovciach uskutoční I. ročník hudobného festivalu CANTO 95. Začiatok je o 15⁰⁰ hod. vo veľkej sále MsKS Očakáva sa účasť skupín Kompromis, Atlanta, Adriel a sólistov Stanlay a Pepik Hurta. Festival organizuje Združenie dospelievajúcej mládeže a MsKS Michalovce.

● Prehliadka bratislavských chrámových zborov

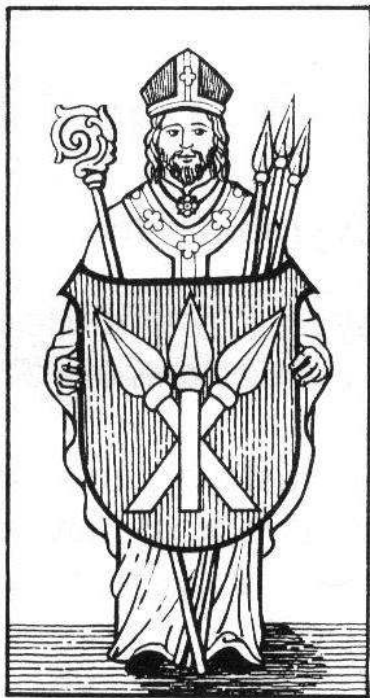
Univerzitná knižnica v Bratislave organizuje v dňoch 21.-24.6.1995 prehliadku bratislavských chrámových zborov. Koncerty, na ktorých sa predstavia katolícke, gréckokatolícke a evanjelické chrámové zbory sa uskutočnia na barokovom nádvorí Univerzitnej knižnice (v prípade zlého počasia u Klarisiek).

● Doplnkové štúdium teórie liturgickej hudby

ALOISIANUM, Teologický inštitút SJ pri TU v Bratislave otvára trojsemestrálne doplnkové štúdium popri zamestnaní v odbore Teória liturgickej hudby pre uchádzačov s vysokoškolským vzdelaním v oblasti hudby (pre hudobných teoretikov a vedcov, hudobných pedagógov, hudobníkov). Cieľom štúdia je vychovať odborníkov pre organizačné a tvorivé práce v oblasti duchovnej hudby, pedagogickú činnosť, prípadne aj služby v úlohách cirkevných hudobníkov. Prijímacie pokračovanie sa uskutoční v júni a výučba začne v októbri t.r. Bližšie informácie získajú záujemcovia na adrese: Aloisianum, Kostelná 1, P.O. BOX 173, 814 99 Bratislava

1265

1995

730. Výročie
najstaršej písomnej
zmienky o meste
Vráble

CELOSLOVENSKÁ SPEVÁCKA SÚŤAŽ IMRICH A GODINA 9.-10. jún 1995 Vráble II. ročník

VYHLASOVATEĽ SŤAŽE:
MINISTERSTVO ŠKOLSTVA A VEDY SLOVENSKEJ RĚPUBLIKY
ORGANIZÁTOR SŤAŽE:
MESTO VRÁBLE A ZÁKLADNÁ UMEĽECKÁ ŠKOLA

PKB
PRVÁ KOMUNÁLNA BANKA a.s.
EXPOZITŤRA VRÁBLE

Hlavná 557 / 34, P.O.Box 21, 952 01 Vráble

PONŤKAME SLUŽBY:

- vedenie bežných, osobných a vkladových ťčov
- zmenáreň, devízové ťčty
- vkladné knižky
- vkladové listy
- termínované vklady
- ťvery

Tel.: 087 / 83 33 81

iii ADOREMUS

*Ste milovníkom duchovnej hudby
a máte radi zborový spev!*

Priďte medzi nás !

Slovenský spevácky zbor ADOREMUS
prijíma spevákov do všetkých hlasových skupín.
Prihlášky posielaťte na adresu :
Slovenský spevácky zbor ADOREMUS
Hlavná 1221, 952 01 Vráble

RH sound

Levická 895, 952 01 Vráble tel/fax 087/833 802

Vám ponúka za najnižšie ceny

pre kostoly, domy smťtku, obce, kultúrne domy, divadlá, školy
športové areály, diskotéky, hotely, banky a pod.

tlakové reproduktory, reprostĺpy, reprosťstavy, megafóny,
zosilňovače, rozhlasové ťstredne, mixpulty, mikrofóny (aj
bezdrťtové), prepážkové mikrofóny, mikrofónové stojany,
prenosné ozvučovacie sťstavy, číselníky pre kostoly,
svetelné spínače pre pouličné osvetlenie (vitríny obchodov,
reklamných tabťť a pod.), presné elektronické hodiny, hodiny
pre školy, kostoly a pod.

Zabezpečujeme dodávky, montáž a servis v celej SR a ČR !

ALLEGRO. obchod s hudobnými nástrojmi

Vám ponúka:

- predaj nových hudobných nástrojov
(klasické, elektronické, digitálne až po organy)
- komisionálny predaj
- predaj príslušenstva k hudobným nástrojom
- predaj notového materiálu a kníh o hudbe
- opravy hudobných nástrojov vrátane ladenia

nájdete nás Po - Pi od 10.00 do 18.00 hod na adrese
ALLEGRO, Hviezdoslavova 15, Banská Bystrica,
Tel./Fax: 088ú258 79

Pozlacujem kalichy, monštrancie, cibória,
patény a pod. Tel.: 0813/299 79

MUZIK - SERVIS vám ponúka
chrámové organy zn. VISCOUNT
a ALLEN. Výhodné ceny + servis,
Furdekova 7, 851 04 Bratislava,
tel.: 07/815 203

TESON, a.s. Vráble

(bývalý š.p. Tesla Vráble) vyrába a dodáva :

- rozhlasové ústredne, výkonové stojany a ich príslušenstvo k ozvučovaniu miest, obcí, škôl, štadiónov, športových objektov a pod.
- výkonové zosilňovače, reproduktorové sústavy, zmiešavacie pulty a efektové zariadenia pre ozvučovanie kostolov, domov smútku, hudobných konzervatórií, ďalej malých a väčších hudobných skupín, súborov, diskoték a pod.
- **PA** systém pre veľké hudobné súbory a skupiny, vhodný na ozvučovanie verejných priestranstiev pri koncertoch skupín.
- kuchynské odsávače pár a kovové diely pod nábytok (podnože, doplnky na kuchynský nábytok).

Okrem tohto a.s. TESON zabezpečuje projekciu, montáž a kompletné dodávky zariadení :

- pre ozvučovanie všetkých vnútorných a vonkajších priestorov

V prípade záujmu o výrobky z výrobného sortimentu našej firmy sa môžete ohlásiť na adrese :

TESON, a.s. Vráble, Staničná 502, 952 01 Vráble
tel./fax : 087/83 2119, 83 2674

ADAL s.r.o.

Podmájska 15, 952 01 Vráble

TEL.: 087/83 27 54 TEL./FAX: 087/83 23 41

Zabezpečuje

- *ozvučovanie priestorov, dodávky a montáž,*
- *montáž zvukových rozvodov*
a elektroakustických zariadení

NOVÉ DIMENZIE DREVA

KRÁSA JE V DREVE

Ramp + Mauer

Neu Dimensionen in Holz

◆ Parkety ◆ Ukladanie parkiet ◆ Drevené obloženia ◆ Sanácia parkiet ◆ Dvere

*Drevo ako podlahová krytina.
Drevo ako obloženie na steny a stropy.
Jednoduchá montáž. Príďte! Vyberte si!
Zažite s nami nové dimenzie dreva!
Obnovíme (sanujeme) Vaše staré parkety
najmodernejšími nemeckými strojmi,
americkým olejom a švédskymi bio-lakmi.*

*Radi Vám poradíme, ak ide o "Vaše štyri steny" s drevom.
Ukážeme Vám, ako ľahko si sami uložíte parkety,
obložíte steny alebo stropy.*

Parkety, profilové a panelové drevo, dvere.

*Navštívte našu výstavu a presvedčte sa
o kvalite a rozmanitosti ponuky.*

VIAC, AKO 130 DRUHOV PARKIET

CENY PARKIET OD 399,-Sk/1m²

NA VAŠU NÁVŠTEVU SA TEŠIA

Filiálka 10
VO sklad / MO predajňa - hala č. 04
Zlaté piesky / cesta na Senec,
831 04 Bratislava
Tel./Fax: 07/ 413 523

Filiálka 12
Janka Kráľa 6
974 01 Banská Bystrica
Tel.: 088 / 732 985

Filiálka 14
Rastislavova 1
971 01 Prievidza
Tel.: 0862 / 244 79